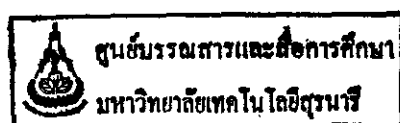

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านจับหวาย ตำบลหนองสาหร่าย
อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2544

บทคัดย่อ

ประทวน ฉิมพุดชา : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา

กองทุนหมู่บ้านซำบหาวย

อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์คร.สาโรช รุจิรวรรณ 77 หน้า

สารนิพนธ์ฉบับนี้ได้ทำการศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านซำบหาวย โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างวันที่ 13 ธันวาคม 2544 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2545

วัตถุประสงค์ 1. เพื่อให้ทราบบริบทกองทุนและหมู่บ้านซำบหาวย ว่ามีความเป็นมาอย่างไร 2. เพื่อให้ทราบศักยภาพในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านของบ้านซำบหาวย 3. เพื่อให้ทราบกระบวนการเรียนรู้ ในการพึ่งตนเอง การแก้ปัญหา การสร้างเครือข่ายองค์กร เพื่อช่วยเหลือกันและกัน เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนของบ้านซำบหาวย 4. เพื่อให้ทราบศักยภาพทางด้านเศรษฐกิจของบ้านซำบหาวยได้รับการส่งเสริมมากน้อยเพียงใด 5. เพื่อให้ทราบปัจจัยส่งเสริมและอุปสรรคขัดขวาง การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านซำบหาวย

วิธีการดำเนินการ เริ่มจากการศึกษาเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านซำบหาวย การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการใช้การสังเกต การสัมภาษณ์ เป็นเครื่องมือหลัก โดยจะได้ข้อมูลภาคสนามที่จะต้องนำมาจัดทำให้เป็นระบบ และข้อมูลที่มีอยู่แล้ว วิธีการประเมินใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีแบบชีพชีโมเดล(CIPP Model) สามารถประเมิน ได้ทั้งบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการและผลผลิตที่ได้จากกระบวนการ

ผลการประเมินหน่วยระบบ A พบว่า ชุมชนมีความตื่นตัวและมีทัศนคติที่ดีต่อกองทุนหมู่บ้านและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี โดยกองทุนได้ก่อตั้ง เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน พ.ศ.2544 มีสมาชิกทั้งหมด 63 ราย อนุมัติให้กู้ 43 ราย ใน 3 อาชีพ คือ ป่ลู่ผัก เลี้ยงโคเนื้อ และค้าขาย รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 820,000 บาท คงเหลือ 180,000 บาท อัตราดอกเบี้ย ร้อยละ 1 ต่อเดือน

ผลการประเมินหน่วย ระบบ B พบว่า สมาชิกผู้กู้ได้รับอนุมัติให้กู้มีความชำนาญในการประกอบอาชีพเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว จึงสามารถใช้จ่ายเงินกู้ได้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์การขอู้ ทำให้มีศักยภาพในการชำระคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ย จึงมั่นใจได้ว่า กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและเข้มแข็ง ที่จะเป้นทุนหมุนเวียนให้กับชุมชนได้อย่างแน่นอน

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2545

ลายมือชื่อนักศึกษา ประทวน ฉิมพุดชา

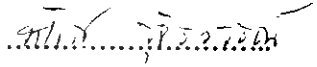
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา.....

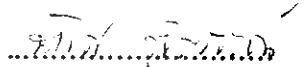
หน้าอนุมัติ

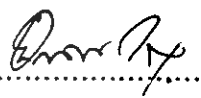
อาจารย์ที่ปรึกษา และคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควร
รับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมิน
โครงการ ของสำนักวิชาการเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

(อาจารย์ ดร.สาโรช รุจิรวรรณ)

กรรมการสอบ

(อาจารย์ ดร.สาโรช รุจิรวรรณ)

(รองศาสตราจารย์ ดร.อรรณพ วราธิ์สวัสดิ์)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและ
การประเมินโครงการ

.....
(รองศาสตราจารย์ทองพร ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

- 8 ต.ค. 2545

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคล และกลุ่มบุคคลต่างๆ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำปรึกษา ช่วยเหลือเป็นอย่างดี ทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินการวิจัย อาทิ เช่น

- รองศาสตราจารย์ ดร. อรรถพร วราอัศวปติ
- อาจารย์ ดร. สาโรช รุจิรวรรณ
- คุณพิกุล ประดับศรี และอาจารย์ประจำสาขาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำแนะนำปรึกษา ทางด้านวิชาการ
- คุณดวงพร ตลอดพงษ์ พัฒนกรอำเภอปากช่อง
- คุณนัฐศิริ ลอยสนั่น พัฒนกรตำบลหนองสาหร่าย ที่ให้คำแนะนำปรึกษา ในด้านการปฏิบัติในพื้นที่และการสร้างความคุ้นเคยกับชุมชน
- ผู้ใหญ่บ้าน ประธานกองทุน ประธานกลุ่มองค์กรและประชาชนในหมู่บ้าน ที่ได้ให้ข้อมูลและความอนุเคราะห์ในด้านต่างๆ

ทั้งนี้ ขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ประทวน นิมพุดชา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
หน้าอำนวยการ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	จ
สารบัญแผนภาพ	ช
สารบัญตาราง	ซ
บทที่ 1 บทนำ	1
1. หลักการและเหตุผล	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	3
3. กรอบความคิดทฤษฎี	4
4. วิธีการดำเนินการ	5
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมิน	5
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	6
1. นโยบาย หลักการ เหตุผล วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ	6
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544	8
3. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544	10
4. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านชั่วคราว	14
5. แบบติดตาม สังเกตการณ์ คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมืองแห่งชาติ	18
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	19
7. แบบคำขอขึ้นทะเบียน และประเมินความพร้อม ของกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมือง	20
8. หลักการประเมินโครงการรูปแบบชีพชีพอเดล	22
9. วิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน	

	หน้า
และชุมชนเมือง	25
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ	28
1. รูปแบบของการประเมิน	28
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	34
3. ตัวแปรและตัวชี้วัด	35
4. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	39
5. การเก็บรวบรวม	40
6. การวิเคราะห์ข้อมูล	41
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ	43
1. ผลการประเมินบริบทชุมชน	54
2. ผลการประเมินโครงการ โดยรวม	60
3. ผลการประเมินผลเทคนิคและวิธีทำธุรกิจของผู้กู้	60
4. ผลที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	64
5. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์	65
6. ปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบที่มีผลต่อการบรรลุวัตถุประสงค์	65
7. การเกิดองค์กร เครือข่ายการเรียนรู้	67
8. ความเข้มแข็งของชุมชน	67
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	68
1. สรุป	68
2. อภิปราย	73
3. ข้อเสนอแนะ	76
บรรณานุกรม	78
ภาคผนวก	79
ภาคผนวก ก.	79
ภาคผนวก ข.	

สารบัญแผนภาพ

รูปที่	หน้า
1. รูปที่ 3.1 การประเมินเชิงระบบ	28
2. รูปที่ 3.2 แนวคิดเกี่ยวกับประเมิน	28
3. รูปที่ 3.3 แนวคิดพื้นฐานการประเมิน	30
4. รูปที่ 3.4 องค์ประกอบของระบบ	31
5. รูปที่ 4.1 แผนที่หมู่บ้าน	48
6. รูปที่ 4.2 รายได้ของประชากร	50
7. รูปที่ 4.3 ภาวะหนี้ของประชากร	51
8. รูปที่ 5.1 สัดส่วนการจัดสรรผลการดำเนินงานกองทุน	72

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. ตารางที่ 2.1 องค์ประกอบการประเมินแบบชีพชีพโมเดล	24
2. ตารางที่ 2.2 วงเงินค่าใช้จ่าย	26
3. ตารางที่ 2.3 แผนการเบิกจ่ายเป็นไตรมาส	26
4. ตารางที่ 3.1 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินและการตัดสินใจ	32
5. ตารางที่ 4.1 ลักษณะของประชากร	49

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์(Globalization) ทำให้ประชาชนไทยบางส่วนหลงกระแสน เชื่อว่า ความเป็นสากลเป็นของคตินิยมพื้นฐานทางสังคมและวิถีชีวิตของตนเอง มีความพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงระบบต่างๆ โดยปราศจากความเข้าใจ ในสาระที่เป็นหลักสำคัญของเรื่องต่างๆ เช่น เรื่องประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเป็นต้น ทำให้เกิดสภาวะหลง กระแสโลกาภิวัตน์เกิดขึ้นในสังคม และครอบงำชีวิตประจำวันของประชาชนไทยโดยทั่วไป

เศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) เป็นแนวคิดเพื่อปรับทิศทางการพัฒนาประเทศ ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงพระราชทานแก่นิสิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2517 พระองค์ทรงพระราชทานนามว่า เศรษฐกิจแบบพอเพียงกับตัวเอง (Relative Self Sufficiency Economy) เป็นการปรับทิศทางการดำรงชีพอยู่อย่างประคองตัวเอง เพื่อลุกขึ้นยืนหยัด ด้วยลำแข้งของตนเอง พระองค์ทรงเห็นว่า สาเหตุหลักมาจากการที่ไทยพยายามจะเป็นประเทศ เศรษฐกิจการค้าทั้งหมด (Trade Economy) ประเทศไทยควรจะเป็นส่วนที่เรียกว่าเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) เศษหนึ่งส่วนสี่นี้จะพอ โดยเน้นความพอเพียง พอดี หมายถึง พอ ประมาณ ไม่สุดโต่ง ไม่ต้องเบียดเบียนผู้อื่น โดยสรุปก็คือ พอประมาณอย่างมีเหตุผล โดยให้คำ จำกัดความ แนวความคิดเศรษฐกิจนี้ว่า เศรษฐกิจพอเพียง

คำว่า พอเพียง เป็นส่วนสำคัญในคำสอนของศาสนาพุทธ โดยพิจารณาตามความหมายที่ พระองค์ ทรงพระราชทานไว้ มีพื้นฐานทางความคิดมาจาก คำสอนของพระพุทธเจ้า ในหัวข้อที่ว่า มัชฌิมาปฏิปทา ที่ทราบกันโดยทั่วไปว่า ทางสายกลาง เป็นความพอดี ไม่สุดโต่ง ข้างใดข้างหนึ่ง ใน ส่วนคำสอนทางพุทธศาสนามีความเชื่อว่า สรรพสิ่งเป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกัน เมื่อมีสาเหตุก็ต้อง มีผล โดยมีอริยสัจ 4 (The four Noble Truth) เป็นหลักฐานสำคัญ อันได้แก่

1. ทุกข์ ความทุกข์ ความเดือดร้อน จากเรื่องต่างๆ ในที่นี้หมายถึง ความยากจน
2. สมุทัย สาเหตุของความยากจน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงตรัสว่า สาเหตุมาจากคนไทยพยายามจะเป็นประเทศที่เป็นเศรษฐกิจการค้าทั้งหมด ซึ่งรัฐบาลกล่าวว่า สาเหตุเป็น เพราะประชาชนขาดแหล่งเงินทุน ในการพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ ให้กับตนเอง
3. นิโรธ การขจัดความยากจน ซึ่งมีความขยัน ในการประกอบสัมมาชีพ เป็นอาทิ
4. มรรค วิธีหรือหนทางที่จะพ้นจากความยากจน เศรษฐกิจแบบพอเพียง พอเพียงได้กับ มรรค เพราะเป็นวิธีที่ผู้ดำเนินตามจะพ้นจากความยากจนได้

จากคำสอนในศาสนาพุทธ หลักสำคัญต้องรู้จักตนเอง ลดความเป็นโลกาภิวัตน์ลง โดยใช้ปัญญารู้อย่างพอ พอประมาณอย่างมีเหตุผล

ประเทศไทยเป็นประเทศกำลังพัฒนา ประสบปัญหาสำคัญ คือ ปัญหาความยากจน โดยส่วนใหญ่อยู่ในชนบทและชุมชนเมือง เนื่องจากขาดแหล่งเงินทุน เพื่อใช้ในการพัฒนาอาชีพสร้างรายได้ให้กับตนเอง รัฐบาลมีนโยบายในการแก้ไขและขจัดความยากจนมาโดยตลอดเป็นระยะเวลาหลายทศวรรษ แต่ไม่สามารถแก้ไขและขจัดปัญหาความยากจนได้อย่างถาวร รัฐบาลชุดปัจจุบันมีเจตนารมณ์ที่จะแก้ไขปัญหาคความยากจนของประชาชนอย่างแน่วแน่ โดยได้กำหนดให้เป็นนโยบายเร่งด่วน ให้มีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองขึ้น เป็นมาตรการหนึ่งในการแก้ไขปัญหาคความยากจน อย่างเป็นรูปธรรม ที่เห็นผลชัดเจนและรวดเร็ว โดยรัฐบาลสนับสนุนเงินทุนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาท สำหรับเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในการพัฒนาอาชีพของตนเอง เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานราก และเป็นการสร้างเสริมกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้าน ในด้านการเรียนรู้และการพัฒนาความคิดริเริ่มการแก้ไขปัญหา อีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถ ในการจัดระบบและบริหารจัดการ กองทุนของตนเอง และเพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน สิ่งสำคัญ ประการหนึ่งก็คือประชาชนได้มีโอกาสใช้ภูมิปัญญาและศักยภาพสำหรับการเข้าสู่เศรษฐกิจใหม่ ซึ่งเป็นเศรษฐกิจที่ใช้ความรู้เป็นพื้นฐานของการหารายได้อีกด้วย นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รัฐบาลได้ออกระเบียบเพื่อรองรับหลายฉบับด้วยกัน โดยที่ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ข้อที่ 15 และข้อที่ 16 ได้ระบุให้มีการจัดเตรียมความพร้อมและการประเมินความพร้อม ก่อนการจัดตั้งกองทุนของแต่ละหมู่บ้าน ทั้งนี้หมู่บ้านชัยพหล หมู่ที่ 5 ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ได้มีการจัดเตรียมความพร้อม และผ่านการประเมินความพร้อม โดยได้รับอนุมัติให้ก่อตั้งกองทุนหมู่บ้านขึ้น เมื่อ วันที่ 26 มิถุนายน พ.ศ. 2544 มีคณะกรรมการ 15 คน เป็นชาย 10 คน เป็นหญิง 5 คน มี นายสมจริง พงษ์สันเทียะ เป็นประธานคณะกรรมการกองทุน รับโอนเงินเมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน พ.ศ. 2544 หมายเลขบัญชีธนาคาร คือ 06-4303-20-081299-7 มีสมาชิก 63 คน อนุมัติให้กู้ เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม พ.ศ. 2544 จำนวน 43 ราย โดยแยกเป็นอาชีพได้ดังนี้

อาชีพปลูกผัก	13 ราย เป็นเงิน	220,000 บาท
อาชีพเลี้ยงสัตว์	25 ราย เป็นเงิน	500,000 บาท
อาชีพค้าขาย	5 ราย เป็นเงิน	100,000 บาท

รวมเป็นเงิน 820,000 บาท กองทุนมีเงินคงเหลือ ณ วันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ.2545 เป็นเงิน 180,000 บาท โดยที่ไม่มีสมาชิกรายได้จัดทำโครงการเสนอเพื่อขอกู้เพิ่มเติม หลังจากการอนุมัติให้กู้ เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม พ.ศ. 2544 เป็นต้นมา การดำเนินงานทุกขั้นตอนขึ้นอยู่กับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านโดยมีเจ้าหน้าที่และคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ เป็นผู้ดูแล และให้การช่วยเหลือ ซึ่งรัฐบาลตระหนักดีว่า ประชาชนในชนบทส่วนใหญ่ มีความรู้ ความสามารถในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในขอบเขตที่จำกัด จึงอนุมัติให้ดำเนิน โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองขึ้น โดยอนุมัติงบประมาณจากงบกระดุนเศรษฐกิจ จำนวน 5,677 ล้านบาทเศษ ให้เป็นงบประมาณในการดำเนินโครงการผ่านกระบวนการศึกษา บัณฑิต ได้รับสมัครบัณฑิตจำนวน 74,881 คน ให้เข้าศึกษาต่อหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขา การจัดการและการประเมินโครงการ โดยมีสถาบันราชภัฏ 41 แห่ง และมหาวิทยาลัยของรัฐ 18 แห่ง เป็นสถาบันหลักที่จัดการเรียนการสอน ซึ่งรัฐบาลจ่ายค่าตอบแทนให้เดือนละ 6,360 บาท เป็นระยะเวลา 10 เดือน เพื่อให้บัณฑิตเป็นผู้ประสานระหว่าง ราชการ ประชาชน เอกชน และกลุ่มองค์กรต่างๆ และหลักสูตรกำหนดให้ต้องลงปฏิบัติงานจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง ทำให้รู้ และเข้าใจกิจกรรมต่างๆของกองทุน ซึ่งจะช่วยให้การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สำหรับ หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตเป็นการศึกษาและแบบผสมผสานความรู้สากลที่เป็นทฤษฎี กับ ความรู้ท้องถิ่นที่เป็นภูมิปัญญาชาวบ้าน โดยจัดให้เรียน 4 สาขา กับสารนิพนธ์ ซึ่งเป็นการ ประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านของบัณฑิตก่อนจบหลักสูตร ผู้จบหลักสูตรจะได้รับ "ประกาศนียบัตรบัณฑิต" ซึ่งเป็นการประเมินบัณฑิตอีกทางหนึ่ง

ทั้งนี้เพื่อจะทราบว่า โครงการกองทุนหมู่บ้านซับห้วย บรรลุวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด จึงสมควรมีการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน โดยบัณฑิตอาสาสมัครหมู่บ้าน เป็นผู้ทำการ ประเมินและรับผิดชอบ เพื่อนำการประเมินมาเรียบเรียงเป็นสารนิพนธ์ (Substantive Report) ฉบับนี้

2. วัตถุประสงค์การประเมินโครงการ

การประเมิน โครงการนี้ มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

2.1 เพื่อให้ทราบบริบท กองทุนและหมู่บ้านซับห้วยว่า มีความเป็นมาอย่างไร

2.2 เพื่อให้ทราบว่า บ้านซับห้วย ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัด นครราชสีมา มีศักยภาพในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านมากน้อยเพียงใด

2.3 เพื่อให้ทราบกระบวนการเรียนรู้ ในการพึ่งตนเอง การแก้ไขปัญหา การสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อช่วยเหลือกันและกัน เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนของหมู่บ้านซับห้วย

2.4 เพื่อให้ทราบศักยภาพทางเศรษฐกิจ ในระดับฐานรากของบ้านฉับหวาย ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาเล็กน้อยเพียงใด

2.5 เพื่อให้ทราบ ปัจจัยส่งเสริมและอุปสรรค การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านฉับหวาย

3. กรอบแนวคิดทฤษฎี

D.L STUFFLEBEAM ได้เสนอแบบจำลอง เพื่อเป็นต้นแบบทางความคิดเชิงระบบ ที่เรียกว่า "ชิฟฟ์โมเดล" (CIPP MODEL) สำหรับประเมินโครงการใดๆที่ต้องการประเมิน เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล ที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจในทางเลือกต่างๆที่มีอยู่ ในหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตนี้ ได้เลือกใช้ CIPP MODEL เป็นกรอบในการประเมินโครงการ ซึ่งมีความหมายดังนี้

C	ข้อมูลจาก	Context	คือ	บริบทรายบุคคลและหมู่บ้าน
I	ข้อมูลจาก	Input	คือ	ปัจจัยการนำเข้า
P	ข้อมูลจาก	Process	คือ	กระบวนการ
P	ข้อมูลจาก	Product	คือ	ผลผลิต

แบบจำลองชิฟฟ์โมเดล สามารถประเมินการบรรลุวัตถุประสงค์ และข้อมูลรายละเอียดต่างๆของโครงการ เพื่อช่วยในการตัดสินใจ เกี่ยวกับโครงการนั้นดียิ่งขึ้น และสามารถบอกข้อดีข้อด้อย พร้อมทั้งประสิทธิภาพของโครงการ ที่จะประเมินได้เป็นอย่างดี ซึ่งนับได้ว่าเป็นการรับข่าวสารแบบสะสมช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารได้เป็นอย่างมาก ทั้งยังเข้าใจง่ายสะดวกในการปฏิบัติ จึงเป็นที่นิยมอย่างกว้างขวาง

การใช้แบบจำลอง ชิฟฟ์โมเดลในการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านฉับหวาย จะประเมินในด้านต่างๆดังนี้

1. การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) ประเมินสภาพทั่วไปของหมู่บ้านเช่น ภูมิหลัง สภาพแวดล้อม ความต้องการ และเงื่อนไขที่เป็นจริง ต่างๆเป็นต้น
2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการประเมินศักยภาพ ความสามารถ วิธีการและความพร้อมในด้านต่างๆของหมู่บ้าน ก่อนดำเนินโครงการ
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน เพื่อทราบข้อดี ข้อด้อย และการปฏิบัติการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้น
4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อวัดและแปลความหมายของความสำเร็จของโครงการ ทั้งระหว่างดำเนินการและเมื่อสิ้นสุดโครงการ

4.วิธีดำเนินการ

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุน 1 ล้านบาท หมู่บ้านชัย มีขั้นตอนดังต่อไปนี้
ศึกษาให้เข้าใจเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านชัยหาย

4.1 ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านชัยหาย

4.2 ใช้ ซิปพีโมเดล เป็นกรอบในการประเมินและกำหนดตัวชี้วัด ตลอดจนตัวแปรที่จะ
ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.3 เก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่เป็นกลุ่มเป้าหมายที่เป็นคน เอกสาร วัตถุหรือสถานการณ์ ที่สามารถให้ข้อมูลที่ต้องการได้ ซึ่งจำแนกตามระดับข้อมูลดังนี้

4.3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data Source) เป็นข้อมูลที่ผู้ประเมิน
สามารถเก็บรวบรวม ข้อมูลได้โดยตรงจากกลุ่มเป้าหมายด้วยตนเอง

4.3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data Source) เป็นข้อมูลที่ผู้ประเมินเลือก
ใช้ จากข้อมูลที่มีผู้เก็บรวบรวมและสรุปผลไว้แล้ว เช่น เอกสารหลักฐาน จดหมายเหตุ บันทึกต่างๆ
ซึ่งการนำมาใช้ ต้องมีการตรวจสอบความถูกต้องและความเชื่อมั่นของข้อมูล ที่จะสามารถตอบคำ
ถามได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.4 ประมวล สังเคราะห์ จัดระบบข้อมูล และนำเสนอข้อมูลในรูปของสารนิพนธ์

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับ จากการประเมินโครงการ

ผลการประเมินโครงการที่คาดว่าจะได้รับ ดังต่อไปนี้

5.1 ได้ทราบกระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านชัยหาย

5.2 ได้ทราบถึงปัญหาและการแก้ไขปัญหของกองทุนหมู่บ้านชัยหาย

5.3 ได้ทราบถึงศักยภาพทางเศรษฐกิจ และการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านชัยหาย

5.4 ได้ทราบถึงความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและสังคมของหมู่บ้านที่ได้รับการส่งเสริม
จากภาครัฐ

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เป็นนโยบายเชิงเป้าหมายที่รัฐบาลได้จัดสรรทรัพยากรงบประมาณ ให้กระจายครอบคลุมทุกหมู่บ้าน แห่งละ 1 ล้านบาท ภายใต้การกำกับดูแลและคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ และระดับจังหวัด อำเภอ หมู่บ้านเป็นที่สุด โดยที่ทุกหมู่บ้านมีคณะกรรมการแห่งละ 9-15 คน ทำหน้าที่บริหารและจัดการกองทุนด้วยความรู้ความสามารถของตนเอง ซึ่งรัฐบาลได้ตระหนักในขีดความสามารถของคณะกรรมการกองทุนระดับหมู่บ้านเป็นอย่างดี จึงได้กำหนดให้มีโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุน โดยผ่านกระบวนการศึกษาบัณฑิตเพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน โดยมีคณาจารย์จากสถาบันอุดมศึกษากำกับดูแล อีกชั้นหนึ่ง

"การประเมินโครงการ" เป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการศึกษาบัณฑิตของโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นการตรวจสอบการดำเนินงานในด้านความสำเร็จและความล้มเหลวของกองทุน และเพื่อสำรวจปัจจัยสนับสนุนและปัญหา อุปสรรค ขีดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุน ในการประเมินโครงการมีเนื้อหาที่ต้องจัดการประเมินดังต่อไปนี้

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
3. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
4. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน ชับหาย
5. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ
6. การพิจารณาเงินกู้ สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
7. แบบขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
8. หลักการประเมินโครงการ รูปแบบการประเมิน
9. วิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพ การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. นโยบาย หลักการ และวัตถุประสงค์

1.1 นโยบาย

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นนโยบายเร่งด่วนที่เป็นรูปธรรมและเห็นผลชัดเจน ในเวลาอันรวดเร็วของรัฐบาล เพื่อสร้างเสริมกระบวนการพึ่งพาตนเองทั้งในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่มและการแก้ไขปัญหา และเพื่อสร้างเสริมศักยภาพทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชน โดยรัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณให้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจำนวน 74,881 แห่ง ทั่วประเทศ 1 ล้านบาท พร้อมทั้งเสริมสร้างพัฒนาให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหารและจัดการกองทุนให้หมุนเวียนในอยู่ในหมู่บ้านและชุมชนเมืองอย่างยั่งยืน

1.2 หลักการ

- 1.2.1 เสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น
- 1.2.2 ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคต และจัดการหมู่บ้าน และชุมชนด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง
- 1.2.3 เกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 1.2.4 เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ราชการ เอกชน และประชาสังคม
- 1.2.5 กระจายอำนาจให้ท้องถิ่น และพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน

1.3 วัตถุประสงค์

- 1.3.1 เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน และชุมชนเมืองสำหรับการลงทุน เพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน และการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 1.3.2 ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง
- 1.3.3 เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการเรียนรู้ การพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาและสร้างเสริมศักยภาพ และส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 1.3.4 กระตุ้นเศรษฐกิจ ในระดับฐานรากของประเทศรวมทั้ง เสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต
- 1.3.5 เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

2.1 ข้อความทั่วไป

2.1.1 ระเบียบนี้เรียกว่า "ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544"

2.1.2 ออกโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา (8) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534

2.1.3 นายกรัฐมนตรีเป็นผู้รักษาการตามระเบียบนี้

2.1.4 ประกาศ ณ วันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2544

2.1.5 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 118 ตอนพิเศษ ลงวันที่ 30 ธันวาคม พ.ศ. 2544

2.1.6 มีผลบังคับใช้ ตั้งแต่วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2544

2.2 หมวดที่ 1 คณะกรรมการหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

2.2.1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติมีชื่อย่อว่า กทบ.

2.2.2 คณะกรรมการ โดยตำแหน่ง 16 คน ได้แก่

- 1) นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธานคณะกรรมการ
- 2) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รองประธานคนที่ 1
- 3) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง รองประธานคนที่ 2
- 4) รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย รองประธานคนที่ 3
- 5) ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ
- 6) เลขาธิการ คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- 7) ปลัดกระทรวงมหาดไทย
- 8) ปลัดกระทรวงการคลัง
- 9) ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- 10) ปลัดกระทรวงพาณิชย์
- 11) ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม
- 12) ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม
- 13) เลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

- 14) ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน
- 15) ผู้จัดการธนาคารเพื่อเกษตรกรและสหกรณ์การเกษตร
- 16) เลขาธิการนายกรัฐมนตรี เป็นกรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการได้ไม่เกิน 3 คน

ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นกรรมการโดยการแต่งตั้งไม่เกิน 10 คน

2.2.3 การพ้นจากตำแหน่ง

- 1) ตาย
- 2) ลาออก
- 3) เป็นบุคคลล้มละลาย
- 4) คณะรัฐมนตรีมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง
- 5) เป็นคนไร้ความสามารถ หรือเสมือนคนไร้ความสามารถ
- 6) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

2.2.4 อำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการ

โดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ได้ระบุให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ 11 ประการพอสรุปได้ดังนี้

- 1) กำหนดนโยบาย แผนงาน และแนวทางการปฏิบัติการและดำเนินงาน
- 2) ออกระเบียบ ประกาศ คำสั่ง และจัดทำร่างกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 3) รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคแก่คณะรัฐมนตรีอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
- 4) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ตามที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นอำนาจและหน้าที่ หรือตามที่รัฐมนตรีมอบหมาย

2.3 หมวดที่ 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2.3.1 ที่ตั้ง ณ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

2.3.2 อำนาจหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โดยที่ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ระบุให้สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 11 ประการ พอสรุปได้โดยย่อ ดังนี้

- 1) เป็นสำนักงานเลขานุการ และปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ
- 2) เป็นศูนย์ข้อมูล ประสานงาน ประชาสัมพันธ์และอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับกองทุน
- 3) พิจารณาเสนอความคิดเห็น ข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการรวมทั้งให้คำปรึกษาและสนับสนุน
- 4) รายงานผลการปฏิบัติงานแก่คณะกรรมการ
- 5) มอบหมายงานแก่หน่วยงานอื่น และดำเนินงานตามที่ได้รับมอบหมาย

3. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ว่าด้วยการจัดตั้งบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

เพื่อให้นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติได้ดำเนินไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่ได้แถลงไว้ต่อรัฐสภา อาศัยอำนาจตามความในข้อ 10(8) แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 จึงได้ออกระเบียบนี้ไว้

หมวดที่ 1 ชื่อความทั่วไป

1. ระเบียบนี้เรียกว่า "ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วย การจัดตั้งแต่บริการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544"

2. ระเบียบใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

3. คำนิยามในระเบียบนี้

3.1 "กองทุน" หมายความว่า กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดให้เป็นหมู่บ้านตามระเบียบนี้

3.2 "หมู่บ้าน" หมายความว่า หมู่บ้านที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่

3.3 "ชุมชนเมือง" หมายความว่า ชุมชนที่ตั้งอยู่ในเขต กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา เทศบาลในเขตปกครองท้องถิ่นพิเศษและชุมชนอื่นๆ ทั้งนี้การจะ กำหนดว่า ชุมชนใดเป็นชุมชนเมือง ให้เป็นไปตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

3.4 "คณะกรรมการ" หมายความว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ

3.5 "คณะกรรมการสนับสนุน" หมายความว่า คณะกรรมการ สนับสนุนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

3.6 "คณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด" หมายความว่า คณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัดหรือ กรุงเทพมหานคร

3.7 "คณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ" หมายความว่า คณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับอำเภอหรือเขต

3.8 "คณะกรรมการกองทุน" หมายความว่า คณะกรรมการกองทุน หมู่บ้านหรือคณะกรรมการกองทุนชุมชนเมืองต่างๆ ตามระเบียบที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด

3.9 "กรรมการกองทุน" หมายความว่า กรรมการในคณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้านหรือกรรมการในคณะกรรมการกองทุนชุมชนเมือง

3.10 "สำนักงาน" หมายความว่า สำนักงานคณะคณะกรรมการกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

3.11 "ธนาคาร" หมายความว่า ธนาคารที่คณะกรรมการกำหนดให้ บริหารจัดการกองทุน

3.12 "ครัวเรือน" หมายความว่า ครอบครัวความทะเบียนบ้านอัน ประกอบด้วย บิดา มารดา สามี ภรรยา บุตร ญาติพี่น้อง เป็นต้น อยู่รวมกัน

3.13 "หัวหน้าครอบครัว" หมายความว่า ผู้มีชื่อเป็นเจ้าบ้านตาม ทะเบียนบ้าน

3.14 "ผู้แทนครัวเรือน" หมายความว่า หัวหน้าครัวเรือน หรือบุคคล ในครัวเรือน ซึ่งหัวหน้าครัวเรือนมอบหมายเป็นหนังสือให้เป็นตัวแทนครัวเรือน

3.15 "หุ้น" หมายความว่า การออมทรัพย์ในรูปแบบหนึ่ง โดยมูลค่า ของหุ้นให้เป็นไปตามที่กองทุนกำหนด

3.16 "เงินฝากสัจจะ" หมายความว่า เงินที่สมาชิกตกลงที่จะฝากหรือออมไว้กับกองทุนตามที่ตกลงกันได้

3.17 "เงินรับฝาก" หมายความว่า เงินรับฝากประเภทต่างๆ นอกเหนือจากเงินออม ตามที่กองทุนกำหนด

3.18 "สมาชิก" หมายความว่า สมาชิกของกองทุน

3.19 "ที่ประชุมสมาชิก" หมายความว่า ที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปีหรือที่ประชุมใหญ่วิสามัญของสมาชิกกองทุน

4. ให้ประธานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติรักษาการตามระเบียบนี้

หมวดที่ 2 กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1. การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบนพื้นฐาน 2 ประการคือ
 - 1.1 หลักการหรือปรัชญาการจัดการจัดตั้งกองทุน
 - 1.2 วัตถุประสงค์การจัดตั้งกองทุน
2. เงินและทรัพย์สินของกองทุน
3. การเปิดบัญชีออมทรัพย์ และการจัดสรรเงินเข้าบัญชีของทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. เกณฑ์การตรวจสอบก่อนการอนุมัติให้กรรมการกองทุนเข้าบริหารจัดการกองทุน
5. การกำหนดอำนาจในกองทุนและการระงับการเบิกจ่ายเงินกองทุนของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

หมวดที่ 3 คณะกรรมการสนับสนุนดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. คณะกรรมการสนับสนุนประกอบด้วย
 - 1.1 กรรมการโดยตำแหน่ง 21 คน
 - 1.2 กรรมการโดยการแต่งตั้ง 5 คน
2. อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

หมวดที่ 4 คณะอนุกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัด

1. คณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัดประกอบด้วย
 - 1.1 คณะอนุกรรมการโดยการโดยตำแหน่ง 15 คน

- 1.2 คณะอนุกรรมการ โดยการแต่งตั้ง 10 คน
2. คณะอนุกรรมการสนับสนุนกรุงเทพมหานคร
 - 2.1 คณะอนุกรรมการ โดยตำแหน่ง 12 คน
 - 2.2 คณะอนุกรรมการ โดยการแต่งตั้ง 10 คน
3. อำนาจหน้าที่ของคณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด

หมวดที่ 5 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. จำนวนและที่มาของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
3. อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. วาระดำรงตำแหน่ง
5. การพ้นจากตำแหน่ง และการเข้าดำรงตำแหน่งแทน
6. ตำแหน่งหน้าที่ของคณะกรรมการกองทุน
7. องค์ประชุมของคณะกรรมการกองทุน
8. คำวินิจฉัยชี้ขาด

หมวดที่ 6 กองทุนและสมาชิกกองทุน

1. เงินและสินทรัพย์ของกองทุน
2. สมาชิกและการสมัครเป็นสมาชิก
3. หน้าที่ของสมาชิก
4. การประชุมของสมาชิก

หมวดที่ 7 การกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. การจัดทำคำขอกู้ยืมเงินกองทุน
2. การอนุมัติเงินกู้ยืม
 - 2.1 คณะกรรมการอนุมัติได้ไม่เกิน 20,000 บาท
 - 2.2 สมาชิก อนุมัติได้ไม่เกิน 50,000 บาท
3. การทำสัญญาและค้ำประกัน
4. อัตราดอกเบี้ย
5. การผิดสัญญาและเบี้ยปรับ
6. การพ้นจากสมาชิกภาพโดยมติของที่ประชุมสมาชิก

หมวดที่ 8 การทำบัญชีและการตรวจสอบ

1. การจัดทำบัญชีรายเดือนและรายปีของการดำเนินงาน

2. การตรวจสอบและผู้ตรวจสอบการดำเนินงาน
3. การจัดทำรายงานการเงินเมื่อสิ้นปีบัญชี
4. การประเมินผลดำเนินงาน
5. การวิเคราะห์การบรรลุวัตถุประสงค์
6. การจัดสรรผลกำไรสุทธิ

หมวดที่ 9 บทเฉพาะกาล

4. ของครัวเรือนทั้งหมด

1. วาระเริ่มแรกประชุมชาวบ้านครัวเรือนละ 1 คน จำนวนไม่น้อยกว่า 3 ใน
2. การคัดเลือกคณะกรรมการและการสนับสนุน
3. การพ้นจากตำแหน่งและการเข้าดำรงตำแหน่งแทน
4. การยื่นขอขึ้นทะเบียน จัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน
5. การเปิดบัญชีเงินฝากออมทรัพย์
6. การประเมินผลและการแก้ไขปรับปรุง ระเบียบให้เหมาะสม

4. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านช่วยเหลือ

เพื่อใช้การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านช่วยเหลือ หมู่ที่ 5 ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอบางแพ จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งก่อตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมและสร้างนิสัยการออม การเสียสละและการเอื้ออาทร มีความยั่งยืนและคล่องตัว มีประสิทธิภาพ รวมทั้งเอื้อประโยชน์ต่อสมาชิกโดยรวม จึงเห็นสมควรกำหนดระเบียบเกี่ยวกับการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านช่วยเหลือไว้ดังนี้

4.1 ข้อความเบื้องต้น

4.1.1 ระเบียบนี้เรียกว่า "ระเบียบกองทุนหมู่บ้านช่วยเหลือ"

4.1.2 ที่ตั้งกองทุนหมู่บ้านช่วยเหลือ หมู่ที่ 5 ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอบางแพ จังหวัดนครราชสีมา รหัสไปรษณีย์ 30130

4.1.3 ระเบียบนี้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ. 2544 เป็นต้นไป

4.2 วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกองทุน

4.2.1 เป็นแหล่งหมุนเวียนให้สมาชิก

4.2.2 เพื่อส่งเสริมในการออมทรัพย์ ด้วยการและรับฝาก

4.2.3 เพื่อให้สมาชิกมีความซื่อสัตย์ สามัคคี ไม่เห็นแก่ตัว และไม่มัวเมาใน

อบาขมข

4.3 แหล่งที่มาของกองทุน

- 4.3.1 เงินที่ได้รับจัดสรรมาจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
- 4.3.2 เงินกู้ยืมจากสถานประกอบการหรือที่อื่นใด
- 4.3.3 ผลประโยชน์ใดๆที่เกิดจากเงินกองทุน
- 4.3.4 ค่าธรรมเนียม เงินรับฝาก และเงินค่าหุ้นของกองทุน
- 4.3.5 เงินสมทบจากสมาชิกและกลุ่มองค์กรที่เป็นสมาชิก
- 4.3.6 เงินหรือทรัพย์สินที่กองทุนได้รับโดยไม่มีเงื่อนไขผูกพัน

4.4 คณะกรรมการกองทุน

สมาชิกจะพิจารณาเลือกบุคคลที่เหมาะสม มีความรู้ มีความชำนาญ เพื่อเป็นคณะกรรมการกองทุน ทุกคนต้องมีคุณสมบัติครบถ้วน โดยให้มีคณะกรรมการ 15 คน ประกอบด้วย

ประธานคณะกรรมการกองทุน

รองประธานคณะกรรมการกองทุน 1 คน

เลขานุการคณะกรรมการกองทุน

เหรัญญิก

ผู้ตรวจสอบและติดตามประเมินผล 3 คน

ประชาสัมพันธ์ 4 คน

กรรมการพิจารณาเงินกู้ 4 คน

ให้กองทุนประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา 5 คน

4.5 คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน

4.5.1 เป็นผู้มิใช่ทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านไม่น้อยกว่า 2 ปี

4.5.2 มีอายุ 25 ปีบริบูรณ์

4.5.3 ปฏิบัติตนอยู่ในศีลธรรมอันดี ไม่เกี่ยวข้องกับอบาขมุขและขีตมันในการปกครองระบอบประชาธิปไตย

4.5.4 ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย ไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ

4.5.5 ไม่เคยได้รับโทษคำพิพากษามาถึงที่สุดให้จำคุก

4.5.6 ไม่เคยได้รับโทษโดยคำพิพากษาให้รอกำหนดโทษในกรณีความผิดต่อ

ตำแหน่งหน้าที่

4.5.7 ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการหรือหน่วยงานที่สังกัด ในกรณีทุจริตต่อหน้าที่

4.5.8 เป็นผู้ไม่ใช่สิทธิเลือกตั้ง

4.5.9 เป็นผู้ไม่เคยพ้นจากตำแหน่ง เนื่องจากคณะกรรมการมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง และสมาชิกมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง

4.6 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการกองทุน

4.6.1 เรียกประชุมคณะกรรมการและเป็นประธานการประชุม

4.6.2 เป็นผู้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ ตามมติของคณะกรรมการกองทุน

4.6.3 ดูแลรายได้ รายจ่ายของกองทุน อย่างรอบคอบเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

4.6.4 ติดตามประสานงานและบันทึกการดำเนินงานกองทุน

4.6.5 ตรวจสอบบัญชีกำกับดูแล เงินทุนและประเมินผลการดำเนินงานกองทุน

4.6.6 ให้ความรู้และข่าวสารแก่สมาชิกและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

4.7 สมาชิกของกองทุน

4.7.1 ประเภทของสมาชิก 2 ประเภท

สมาชิกประเภทบุคคล

สมาชิกประเภทกลุ่ม และองค์กร

4.7.2 คุณสมบัติของสมาชิก

1. มีภูมิลำเนาอยู่ในหมู่บ้านไม่น้อยกว่า 6 เดือน
2. มีความประพฤติดีงาม มีความรู้ ความเข้าใจเห็นชอบและเข้าร่วมในกิจกรรมของกองทุน
3. ปฏิบัติตามระเบียบของกองทุนอย่างเคร่งครัด
4. คณะกรรมการมีมติเห็นชอบให้เป็นสมาชิก
5. อดทน และเสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ของกองทุนเป็นสำคัญ
6. มีเงินฝากสัจจะ และเงินถือหุ้นตามสัดส่วนที่กำหนดไว้

4.7.3 การสมาชิกสมัครเป็นสมาชิก

- 1) ขึ้นคำขอสมัครเป็นสมาชิกกองทุน ได้ที่คณะกรรมการกองทุนเดือนละ 1 ครั้ง โดยผู้สมัครต้องมีคุณสมบัติครบถ้วนและสมัครได้ทั้งรายบุคคลและกลุ่มองค์กร
- 2) คณะกรรมการพิจารณารับเข้าเป็นสมาชิก และให้ถือปฏิบัติตามระเบียบกองทุนอย่างเคร่งครัด

4.8 ค่าธรรมเนียมของกองทุน

4.8.1 ค่าธรรมเนียมแรกเข้า ต้องชำระเมื่อได้รับอนุมัติให้เป็นสมาชิกรายละ 20 บาท

4.8.2 ค่าหุ้น มีมูลค่าหุ้น ละ 50 บาท สมาชิกต้องถือหุ้น คนละ 1 หุ้น เป็นอย่างน้อย แต่ไม่เกิน 1 ใน 5 ของจำนวนหุ้นทั้งหมดของกองทุน

4.9 การกู้ยืมและดอกเบี้ย

4.9.1 ประเภทการกู้ยืม

- 1) เพื่อการพัฒนาอาชีพ
- 2) เพื่อการสร้างงานเพิ่มรายได้
- 3) เพื่อการลดรายจ่าย
- 4) เพื่อบรรเทาเหตุฉุกเฉิน และความจำเป็นเร่งด่วน

โดยสมาชิกต้องจัดทำโครงการเพื่อยื่นของกู้เงินโดยกำหนดวัตถุประสงค์โครงการอย่างชัดเจน

4.9.2 การอนุมัติให้กู้

1. คณะกรรมการกองทุนอนุมัติได้ในวงเงิน ได้เกิน 20,000 บาท
2. ที่ประชุมสมาชิกกองทุนอนุมัติในวงเงินไม่เกิน 50,000 บาท
3. กรณีเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน คณะกรรมการอนุมัติ

ในวงเงินไม่เกิน 5,000 บาท

4.9.3 การทำสัญญาและการค้ำประกัน

การขอกู้ทุกประเภทให้มีการทำสัญญากับคณะกรรมการกองทุนตามเงื่อนไขที่กำหนด การขอกู้ 3 ประการแรก ให้มีผู้ค้ำประกัน 2 คน สำหรับประการสุดท้ายให้มีการทำสัญญาเพียงอย่างเดียว

4.9.4 อัตราดอกเบี้ยและค่าปรับ

- 1) อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ร้อยละ 1 ต่อเดือน
- 2) อัตราดอกเบี้ยเงินฝาก ร้อยละ 6 ต่อปี

ในกรณีผิดสัญญาเงินกู้ให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับในอัตราร้อยละ 0.5 ต่อวัน เว้นแต่ได้รับอนุมัติให้ผ่อนชำระหนี้

4.10 การจัดสรรผลกำไรสุทธิประจำปี

เมื่อได้รับการรับรองให้ปิดบัญชี เมื่อสิ้นปี บัญชีแล้วปรากฏว่ากองทุนมีกำไรสุทธิ คณะกรรมการจะทำกำไรมาจัดสรรตามสัดส่วนดังนี้

- 1) เป็นเงินปันผลค่าหุ้น อัตราร้อยละ สิบห้า

- 2) เป็นเงินประกันความเสี่ยง ร้อยละ ยี่สิบ
- 3) เป็นเงินตอบแทนคณะกรรมการร้อยละ สิบ
- 4) เป็นเงินทุนการศึกษาและพัฒนาอาชีพ ร้อยละ สิบ
- 5) เป็นเงินสหทบกองทุน ร้อยละ สิบ
- 6) เป็นเงินสวัสดิการให้แก่สมาชิกร้อยละ สิบห้า
- 7) เป็นเงินเพื่อสาธารณะประโยชน์ในหมู่บ้านร้อยละ ยี่สิบ

4.11 บทเฉพาะกาล

- 1) บรรดาประกาศ คำสั่ง ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ที่มีอยู่ให้ใช้ระเบียบนี้แทน จนกว่าจะมีการยกเลิกแก้ไข
- 2) หลักการบังคับใช้ 1 ปี จึงมีการแก้ไขและปรับปรุงได้

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

5.1 ที่จัดตั้งกองทุน เป็นหมู่บ้าน ชุมชนเมือง

5.2 กระบวนการเลือกตั้งคณะกรรมการกองทุน

- 5.2.1 จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมประชุม ต้องมี 3 ใน 4 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด
- 5.2.2 การเลือกคณะกรรมการกองทุน ให้เป็นไปตามมติที่ประชุม
- 5.2.3 วันที่เลือกคณะกรรมการกองทุนต้อง ก่อนหรือหลังประกาศคณะกรรมการ

กรรมการ

5.3 คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน

ตามข้อ 17 ของระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ได้กำหนดคุณสมบัติของผู้จะได้รับเลือกเป็นคณะกรรมการกองทุนไว้ 9 ประการ และทุกคนต้องผ่านการประเมินเสียก่อน

5.4 ผลการประเมิน แบ่งออกเป็น 3 ประเภท

- 5.4.1 มีคุณสมบัติครบถ้วนทุกคน
- 5.4.2 มีคุณสมบัติครบถ้วนทุกข้อ เฉพาะบางคน
- 5.4.3 มีคุณสมบัติไม่ครบถ้วนทุกข้อ ทุกคน

6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้สำหรับให้กับผู้กู้ คณะกรรมการต้องดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีความสำคัญดังนี้

6.1 การขอกู้

6.1.1 ผู้กู้ต้องเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

6.1.2 ผู้กู้ต้องจัดทำคำขอกู้ พร้อมกับระบุวัตถุประสงค์การขอกู้อย่างชัดเจน

เพื่อให้คณะกรรมการพิจารณาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

6.2 การอนุมัติเงินกู้

6.2.1 คณะกรรมการอนุมัติได้รายละเอียดไม่เกิน 20,000 บาท

6.2.2 ที่ประชุมสมาชิก อนุมัติได้ไม่เกิน 50,000 บาท

6.2.3 กรณีฉุกเฉิน ให้คณะกรรมการพิจารณาตามความเหมาะสม

6.2.4 ภายหลังการอนุมัติเงินกู้ คณะกรรมการต้องแจ้งให้ผู้กู้และธนาคารทราบพร้อมทั้งรายละเอียดและเงื่อนไขในการขอกู้

6.2.5 คณะกรรมการต้องแต่งตั้งผู้แทนอย่างน้อย 2 คน เป็นผู้ทำสัญญาเงินกู้กับผู้ขอกู้ที่ได้รับอนุมัติ

6.2.6 ให้ผู้กู้เปิดบัญชีออมทรัพย์ กับธนาคารและแจ้งหมายเลขบัญชี ให้

คณะกรรมการทราบโดยทันที

6.2.7 ธนาคารเป็นผู้โอนเงินกู้ตามสัญญาและเงื่อนไขของคณะกรรมการ

กองทุน

6.3 หลักประกันเงินกู้

6.3.1 หลักประกันประเภทบุคคล

6.3.2 หลักประกันประเภททรัพย์สิน

ซึ่งคณะกรรมการอาจเรียกใช้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

6.4 อัตราดอกเบี้ย

6.4.1 ดอกเงินกู้

6.4.2 ดอกเบี้ยเงินฝาก

อัตราดอกเบี้ยที่คณะกรรมการกำหนดต้องได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก และเปิดเผยอย่างเปิดเผย

6.5 ระยะเวลาและการชำระเงินคืน

6.5.1 กำหนดระยะเวลาการชำระเงินคืน ต้องเหมาะสมกับสัญญาเงินกู้แต่ไม่เกิน 1 ปี

6.5.2 ให้ผู้ชำระเงินต้น พร้อมดอกเบี้ยที่ธนาคารแนะนำหลักฐานการชำระเงินคืนเงินกู้ให้แก่คณะกรรมการ

6.6 การผิดสัญญาและการยกเลิกสัญญา

6.6.1 ผู้กู้ไม่ชำระเงินกู้พร้อมดอกเบี้ย ความเงื่อนไขที่ระบุไว้ในสัญญา ให้ถือว่าผิดสัญญา

6.6.2 ผู้กู้ที่ผิดสัญญาต้องเสียเบี้ยปรับตามจำนวนที่ค้างชำระ เว้นแต่ได้รับอนุมัติให้ผ่อนผันชำระหนี้

6.6.3 คณะกรรมการอาจยกเลิกหรือปรับลดเบี้ยปรับแก่ผู้กู้รายใดรายหนึ่ง ตามมติที่ประชุมสมาชิกเกินกึ่งหนึ่ง

6.6.4 มีหลักฐานอันควรว่า ผู้กู้นำเงินไปใช้ในอวัตุประสงค์ โดยปราศจากเหตุผลอันควร คณะกรรมการมีอำนาจยกเลิกสัญญา และเรียกคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยโดยทันที

6.6.5 อาจให้ที่ประชุมสมาชิกมีมติ ผู้นำเงินไปใช้ในอวัตุประสงค์พ้นจากสมาชิกภาพในระยะเวลา 30 วัน

6.6.6 สมาชิกที่ได้รับมติให้พ้นจากสมาชิกภาพ ห้ามมิให้สมัครเป็นสมาชิก ภายในระยะเวลา 2 ปี

7. แบบขอขึ้นทะเบียนและการประเมินความพร้อมกองทุนหมู่บ้านหมู่บ้าน

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านชัยพวย หมู่ 5 ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ได้จัดทำแบบประเมินความพร้อมขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ เพื่อให้คณะกรรมการหมู่บ้านคลองทราย ได้ประเมินความพร้อมด้านต่างๆ ของบ้าน ตามสภาพความเป็นจริงของหมู่บ้าน เพื่อใช้ในการกำหนดนโยบาย เพื่อวางแผนพัฒนาในโอกาสต่อไป โดยจัดทำข้อมูลในด้านต่างๆดังนี้

ส่วนที่ 1 บริบทหมู่บ้าน

1. จำนวนครัวและประชากรในหมู่บ้าน
2. การประกอบอาชีพของประชากรหมู่บ้าน
3. ผลผลิตและการแปรรูปผลผลิต
4. การประกอบการและการลงทุน

5. การใช้วัสดุคืบ

6. การจัดจำหน่ายผลผลิตและรายได้ของประชากร

ส่วนที่ 2 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

1. จำนวนครัวเรือนที่ร่วมประชุมคัดเลือกคณะกรรมการ
2. วิธีการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนฯ
3. วันที่คัดเลือกคณะกรรมการกองทุน
4. คณะกรรมการมีคุณสมบัติครบถ้วนทุกคน
5. คณะกรรมการมากกว่า 5 คน มีประสบการณ์ด้านกองทุนฯ
6. ราชานามและตำแหน่งของคณะกรรมการ

ส่วนที่ 3 การเตรียมความพร้อมของหมู่บ้าน

1. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน
2. ข้อบังคับที่กำหนดไว้ในระเบียบกองทุนหมู่บ้าน
3. ผู้ออกระเบียบกองทุนหมู่บ้าน

ส่วนที่ 4 ทุนดำเนินการของกองทุนหมู่บ้าน

1. กลุ่มและองค์กรในหมู่บ้าน
2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน
3. ทุนสะสมของหมู่บ้าน
4. การเปิดบัญชีเงินฝากกับธนาคารออมสิน
5. ความร่วมมือหรือเครือข่ายอื่นนอกหมู่บ้าน

ส่วน 5 แนวทางการบริหารจัดการกองทุน 1 ด้านบาท

1. การบริหารและการกระจายผลประโยชน์อย่างทั่วถึง
2. การบริหารให้มีทุนหมุนเวียนอย่างต่อเนื่อง
3. กิจกรรมในการกู้ยืมเงินกองทุน
4. เกณฑ์การพิจารณาอนุมัติเงินกู้
5. การควบคุมและติดตามการใช้จ่ายเงินกู้
6. การป้องกันและการบริหารความเสี่ยง
7. การป้องกันและการแก้ไขการชำระคืนเงินกู้
8. การจัดสรรผลกำไรจากการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน
9. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการบริหารกองทุนหมู่บ้าน
10. ผลการประเมินความพร้อมของหมู่บ้าน

11. การแก้ไขปรับปรุงการประเมินความพร้อม
12. ความต้องการสนับสนุนของรัฐ

8. หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบชีพฟ์โมเดล

8.1 ความหมายของชีพฟ์โมเดล

จำเนียร สุขหลายและคณะได้สรุป “รูปแบบการประเมินชีพฟ์โมเดล” ในหนังสือ รวมบทความทางการประเมินโครงการ (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (บรรณาธิการ) , 2544:221-234) ซึ่งได้ให้ความหมายของการประเมินผลว่า “เป็นกระบวนการของการวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจในทางเลือกต่างๆที่มีอยู่”

เขาวดี ราชชัยกุลวิบูลย์ศรี,(2542 : 46-60) ได้สรุปความหมายของการประเมินผลว่าเป็นขบวนการจำกัดข้อมูลที่ต้องการและทำการเก็บรวบรวมข้อมูล อันเป็นข่าวสารที่ให้ประโยชน์ในการตัดสินใจในทางเลือกต่างๆที่ให้ผลดีในการตัดสินใจ (Decision making)

8.2 รูปแบบการประเมินแบบชีพฟ์โมเดล

CIPP Model เป็นต้นแบบทางความคิดเชิงระบบ(System Model) เป็นกรอบในการระบุตัวชี้วัดและตัวแปรสำหรับการเก็บข้อมูล ซึ่งเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไป ซึ่งมีความหมายดังต่อไปนี้

C	ย่อมาจาก	Context	คือ	บริบทรายบุคคลและหมู่บ้าน
I	ย่อมาจาก	Input	คือ	ปัจจัยการนำเข้า
P	ย่อมาจาก	Process	คือ	กระบวนการ
P	ย่อมาจาก	Product	คือ	ผลผลิต

ซึ่งการประเมินทั้ง 4 ประเด็นมีรายละเอียดดังนี้

1. การประเมินบริบทหรือสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินโครงการ เพื่อให้ได้มาซึ่งหลักการและเหตุผลความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเมินปัญหาและความเหมาะสม ของเป้าหมายโครงการ เพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการโดยจะเน้นในด้านความสัมพันธ์เกี่ยวกับสถานะแวดล้อมตามหลักการ และความจำเป็นทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคเพื่อจะนำไปสู่การกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น(Input Evaluation) เป็นการจัดหาข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจ ความเหมาะสมของแผนงานต่างๆที่วางไว้มีการประเมินในด้านต่างๆ คือ

- ความสามารถของหน่วยงานหรือตัวแทนในการจัดการ โครงการ
- ยุทธวิธีที่ใช้ในการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ

— การได้รับความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้โครงการดำเนินไปได้ เช่น
หน่วยงานที่จะช่วยเหลือเงินทุน อาคารสถานที่ อุปกรณ์เครื่องมือ เป็นต้น โดยประ
สิทธิภาพ เวลา งบประมาณวิธีการ ภายในโครงการเท่านั้น รูปแบบคำถามเช่น แผนงานที่กำ
หนดคล้อยกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ จะดำเนินกับยุทธวิธีที่เลือกมาอย่างไร เป็นต้น

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) มีวัตถุประสงค์ 3 ประการคือ

- เพื่อหาและทำนายข้อบกพร่องของกระบวนการ หรือการดำเนินการตาม
ตอนที่วางไว้
- เพื่อรวบรวมสารสนเทศสำหรับผู้ตัดสินใจวางแผนงาน
- เพื่อเป็นการสะท้อนถึงการปฏิบัติต่างๆที่เกิดขึ้น

ส่วนประกอบที่สำคัญของการประเมินกระบวนการมี 4 อย่างคือ

- 1) การจัดหานักประเมินกระบวนการเต็มเวลา
- 2) เครื่องมือที่เป็นสื่อในการบรรยายกระบวนการ
- 3) การร่วมประชุมอย่างสม่ำเสมอระหว่างนักประเมินโครงการและบุคคลใน
โครงการหรือในแผนงานเอง
- 4) การปรับปรุงโครงสร้างการประเมินอยู่เป็นนิจ

การทำตามกระบวนการ จำเป็นต้องมีข้อมูลย้อนกลับอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับว่าทำอย่างไร
โครงการนั้นจึงจะทำได้ดีที่สุด การประเมินกระบวนการให้ข้อมูลแก่ผู้ตัดสินใจในการคาดคะเนล
หน้า การปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาและบันทึกกระบวนการ สำหรับแปลความหมายของความสำเร็จของ
โครงการ

4. การประเมินผลผลิต(Product Evaluation) เพื่อจัดและแปลความหมายของความสำเร็จ ไม่เฉพาะสิ้นสุดวัฏจักรของโครงการเท่านั้น แต่ยังมีคามจำเป็นในระหว่างการปฏิบัติตาม
โครงการด้วย

แผนภาพแสดงองค์ประกอบภายในของกองทุนหมู่บ้านในรูปแบบของ "ชีพชีโมเดล"

หน่วย การประเมิน	องค์ประกอบประเมิน		
	C	I	P
ระดับหมู่บ้าน	C1=ประวัติความเป็นมา ของหมู่บ้าน C2=สภาพภูมิศาสตร์ของ หมู่บ้าน C3=สภาพเศรษฐกิจและ สังคมของหมู่บ้าน C4=วัฒนธรรมประเพณี C5=โครงสร้างพื้นฐานและ ทรัพยากรธรรมชาติ	I1=นโยบายรัฐบาล ระเบียบ แนวทางปฏิบัติจากส่วนกลาง I2=การประชาสัมพันธ์ I3=คณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง ข้อระดับอำเภอ I4=คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน I5=การเตรียมความพร้อม การสร้างความรู้ ความเข้าใจ	Pc1=การจัดทำระเบียบกองทุน Pc2=การจัดทำคำขอขึ้น ทะเบียนกองทุน Pc3=ระบบบัญชีกองทุน Pc4=สมาชิกกองทุน - การรับสมัครสมาชิก - การหมดสภาพ - การทำทะเบียนสมาชิก - ประเภทสมาชิก
ระดับรายบุคคล (ผู้กู้)	C6=ผู้นำชุมชน การรวม กลุ่มและภูมิปัญญาท้องถิ่น C7=โครงการพัฒนาที่ผ่าน มา C8=ความเข้มแข็งของชุมชน C9=อาชีพเดิม() C10=สมาชิกในครอบครัว C11=สภาพการอยู่อาศัย C12=รายได้ของครอบครัว C13=หนี้สินของครอบครัว	ให้แก่คณะกรรมการกองทุน I6=กองทุน 1 ล้านบาท I7=เงินสะสมอื่นๆ ในหมู่บ้าน I8=บัญชีกองทุนหมู่บ้าน I9=จำนวนเงินที่ได้รับอนุมัติ I10=จำนวนเงินลงทุนนอก เหนือจากเงินกู้ I11=สถานที่ในการประกอบ อาชีพ I12=วัตถุประสงค์ I13=ความรู้และทักษะในการ ประกอบอาชีพ I14=จำนวนแรงงาน I15=วัตถุดิบ	Pc5=การกู้เงินกองทุน - การคัดเลือกผู้กู้ - การจัดทำเอกสาร ประกอบการกู้ - การโอนเงินให้ผู้กู้ - การรับชำระหนี้ Pc6=การส่งเสริมการใช้เงินกู้ - การแนะนำการทำธุรกิจ - การช่วยเหลือตลาด Pc7= การตรวจสอบการใช้เงิน กู้ Pc8=การจัดทำรายงานของ คณะกรรมการ Pc9=การจัดสรรผลประโยชน์ Pc10=การสร้างเครือข่ายการ เรียนรู้ Pc11=การใช้จ่ายเงินกู้ Pc12=การหาความรู้เพิ่มเติม Pc13=การหาตลาด Pc14=การทำบัญชีใช้จ่ายเงิน

9. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพ การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. หลักการและเหตุผล

ตามที่รัฐบาลได้มีนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองขึ้น และได้ตระหนักดีว่า ประชาชนในหมู่บ้านมีขีดความสามารถและศักยภาพในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในขอบเขตที่จำกัด เพื่อให้การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รัฐบาลเห็นสมควรให้มีโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองขึ้น โดยกระบวนการศึกษาบัณฑิต ได้จัดสรรเงินทุนการศึกษาแก่ บัณฑิตว่างงาน จำนวน 74,881 คน เพื่อการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ โดยเน้นการปฏิบัติงานจริงในพื้นที่เป็นกิจกรรมหลักภายใต้การกำกับดูแลของสถาบันอุดมศึกษา ผู้จบหลักสูตรจะได้รับประกาศนียบัตรบัณฑิต ซึ่งจะเป็นการประเมินบัณฑิตอีกทางหนึ่ง

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยกระบวนการศึกษาบัณฑิต
2. เพื่อสร้างรายได้ สร้างโอกาสสำหรับบัณฑิตว่างงาน 74,881 คน
3. เพื่อสร้างศักยภาพและยกระดับการศึกษาของบัณฑิต และเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อีกทางหนึ่ง
4. เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และข้อมูลของหมู่บ้านอย่างเป็นระบบ

3. เป้าหมาย

1. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุน จำนวน 74,881 กองทุน
2. ยกระดับฐานะการศึกษาของบัณฑิต และมีศักยภาพด้านบริหารโครงการ 74,881 กองทุน
3. มีรายงานผลการดำเนินงานกองทุน และรายงานผลการวิจัยกองทุน รวมทั้งสิ้น 74,881 กองทุน

4. วงเงินค่าใช้จ่าย : 5,077,119,790 บาท

ตารางที่ 2.3 วงเงินค่าใช้จ่ายค่าใช้จ่าย	รวม(บาท)
1.เงินสนับสนุนให้ทุนการศึกษา	4,762,431,600
2.การจัดทำหลักสูตร	1,095,000
3.การปฐมนิเทศบัณฑิต	115,316,740
4.การทำความเข้าใจแก่คณาจารย์	21,750,000
5.จัดพิมพ์คู่มือ	37,071,450
6.การจัดสัมมนารายไตรมาส	9,855,000
7.การติดตามและนิเทศของอาจารย์	129,600,000
รวมทั้งสิ้น	5,077,112,790

5. พื้นที่ดำเนินการ : ทั่วประเทศ

6. แผนการดำเนินการ

1. ประชาสัมพันธ์และรับสมัครบัณฑิตเข้ารับการศึกษาลัทธิ

ประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและประเมิน โครงการ

2. จัดทำหลักสูตร"การศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการ

และประเมิน โครงการ

3. จัดตั้งคณะกรรมการอำนวยการ เพื่อทำหน้าที่ประสานและดำเนินงานโครงการ

การ

4. นักศึกษารายงานผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในการ

ปฏิบัติงาน ทุกกระยะ 15 วัน รายเดือน รายไตรมาส แก่อาจารย์นิเทศ ผู้รับผิดชอบ

7. ระยะเวลาดำเนินงาน :1 ปี

8. แผนการเบิกจ่ายเป็นรายไตรมาส

ตารางที่ 2.4 แผนการเบิกจ่ายเป็นรายไตรมาส

ไตรมาสที่ 1	ไตรมาสที่ 2	ไตรมาสที่ 3	ไตรมาสที่ 4	รวม
664,436,350	1,470,894,480	1,470,894,480	1,470,894,480	5,077,119,790

9. การบริหารจัดการและการติดตามประเมินผล

9.1 คำนึงวัดผลสำเร็จของโครงการ

9.1.1 กองทุน 1 ล้านบาทคงอยู่

9.1.2 บัณฑิตว่างงานมีรายได้

9.1.3 บัณฑิตสำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขา

การบริหารจัดการโครงการ

9.1.4 รายงานผลความก้าวหน้านโยบายกองทุนหมู่บ้านอย่างต่อเนื่อง
เนื่องและรายงานการวิจัยของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง

9.2 กลไกการติดตาม

9.2.1 คณะจารย์ติดตามประเมินผลและส่งเสริมโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อรายงานผลความก้าวหน้า

9.2.2 การประชุมสัมมนารายไตรมาสของคณะกรรมการส่วนกลางและคณะกรรมการระดับจังหวัดเพื่อหาแนวทางการแก้ไขปรับปรุง

9.3 ผลประโยชน์ของโครงการ

9.3.1 บัณฑิตว่างงานจำนวน 74,881 คน มีรายได้ซึ่งจะทำให้มีเงินหมุนเวียนในชุมชน เพื่อนำไปสู่การกระตุ้นเศรษฐกิจระดับรากฐานอย่างต่อเนื่อง

9.3.2 บัณฑิตจะได้รับประสบการณ์ตรง จากการปฏิบัติงานจริงในพื้นที่ภาคสนามและเมื่อสำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการแล้ว สามารถศึกษาต่อในระดับปริญญาโทได้

9.3.3 กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีการบริหารจัดการ การศึกษาวิจัย การติดตามประเมินผล และส่งเสริมการพัฒนานโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

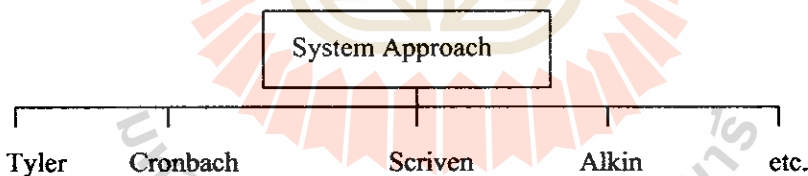
การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านซัพพลายในครั้งนี้เป็นประเมินเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ในบทที่ 1 และเพื่อทราบว่าโครงการกองทุนหมู่บ้านซัพพลายบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่เพียงใด มีปัจจัยส่งเสริมสนับสนุนและอุปสรรคอย่างไรบ้าง โดยมีการประเมิน 6 ด้านดังนี้

1. วิธีการประเมินโครงการ
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดในการประเมินโครงการ
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ทั้ง 6 ข้อ มุ่งดำเนินการประเมินเชิงระบบ (System Approach) โดยเฉพาะ

1. วิธีการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการเป็นการประเมินเชิงระบบ (System Approach) มีนักวิชาการหลายท่านได้สร้างแบบจำลอง(Model) เพื่อใช้ในการประเมิน เช่น

รูปที่ 3.1 การประเมินเชิงระบบ

1.1 แนวความคิดเกี่ยวกับภาพประเมิน

สิ่งที่ต้องการประเมิน	การประเมิน	
	การวัด	การตัดสินใจ
- จุดประสงค์	- เครื่องมือวัด	- ริเริ่ม
- ตัวชี้วัด	- การเก็บข้อมูล	- ปรับปรุงแก้ไข
	- การวิเคราะห์ข้อมูล	- สรุปผล

รูปที่ 3.2 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมิน

สิ่งที่ต้องการประเมิน

การประเมินต้องมีการวัดและการตัดสินใจเข้ามาเกี่ยวข้องเสมอ ผู้ทำการประเมินจะต้องกำหนดสิ่งที่ต้องการประเมินให้ชัดเจนได้แก่ จุดประสงค์การประเมินและตัวชี้วัดการประเมินจุดประสงค์ของการประเมิน จะบ่งบอกเป้าหมายและสิ่งที่ต้องการประเมิน ตัวชี้วัดของการประเมินจะระบุถึงเกณฑ์ในการตัดสินใจ คุณค่าสิ่งที่ต้องการประเมิน สิ่งที่ต้องการประเมินสามารถกำหนดได้หลากหลาย ตามรูปแบบของการประเมิน หากเป็นการประเมินตามรูปแบบซีพีพีโมเดล (CIPP Model) สิ่งที่ต้องการประเมินจะมีทั้งสถานะแวดล้อม (Context) ปัจจัยเบื้องต้น (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต(Product) การกำหนดสิ่งที่ต้องการประเมินที่ชัดเจน จะเป็นผลดีอย่างยิ่งในการเข้าสู่กระบวนการวัด การสร้างเครื่องมือและการออกแบบในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวัด (Measurement)

กระบวนการวัดมีกระบวนการที่สำคัญ 2 ประการคือ การสร้างเครื่องมือ และการออกแบบการเก็บข้อมูลการสร้างเครื่องมือจะต้องเหมาะสมและสอดคล้องกับการวัด สามารถวัดได้เที่ยงตรง ทั้งในข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

การตัดสินใจ (Judgement)

การตัดสินใจ เป็นการพิจารณาเพื่อตัดสินใจคุณค่า ของสิ่งที่ต้องการประเมิน เปรียบเทียบผลที่วัดได้กับเกณฑ์หรือตัวชี้วัดจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ การตัดสินใจต้องสอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการประเมิน การตัดสินใจมี 3 ลักษณะ ได้แก่ การประเมินที่จะริเริ่มดำเนินโครงการ เป็นมาจากการประเมินสถานะแวดล้อมและปัจจัยเบื้องต้น

การประเมินกระบวนการดำเนินการ เป็นผลมาจากการประเมินกระบวนการ เพื่อตรวจสอบและแก้ไข ปรับปรุง

การประเมินผลสรุปของโครงการ เป็นผลมาจากการประเมินผลผลิตของโครงการ

1.2 ความหมายของการประเมิน

ก. ความหมายในเชิงการตัดสินใจคุณค่าจากความคิดเห็น

การประเมิน หมายถึง การบรรยายลักษณะสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ที่ได้คัดเลือกมาสำหรับใช้ศึกษาแล้วพิจารณาคุณลักษณะทั้งในด้านความเหมาะสมและระดับของการยอมรับ(Andersons; 1975)

การประเมิน หมายถึง การอธิบายและการตัดสินใจคุณสมบัติบางอย่างของบุคคล หรือกลุ่มบุคคลรวมทั้งกระบวนการและโครงการต่างๆ (เขาวดี วาณิชกุลวิบูลย์ศิริ, 2544:7)

ข. ความหมายในเชิงตัดสินใจคุณค่า จากเกณฑ์ที่กำหนด

การประเมิน หมายถึง การค้นหาหรือการตัดสินคุณค่าหรือจำนวนของบางสิ่งบางอย่างโดยใช้มาตรฐานของการประเมิน รวมทั้งการตัดสินใจโดยอาศัยเกณฑ์ภายในและหรือเกณฑ์ภายนอก(Good, 1973:200)

การประเมิน หมายถึง การตัดสินใจความสอดคล้องกันระหว่างปฏิบัติกับจุดประสงค์ (Meherns and Lahmen, 1984:5)

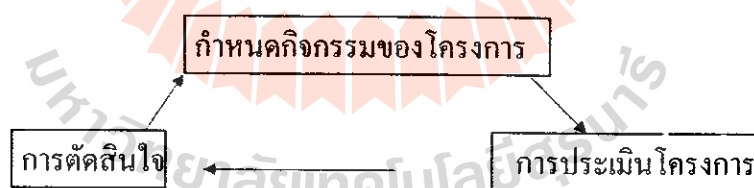
ค. ความหมายในเชิงกระบวนการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศ

การประเมิน หมายถึง กระบวนการรวบรวมและเตรียมข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ซึ่งจะช่วยในการตัดสินใจที่ดี สำหรับทางเลือกที่เป็นไปได้หลายๆทาง (Stufflebeam , 1971)

การประเมิน หมายถึง กระบวนการที่ก่อให้เกิดสารสนเทศเชิงคุณค่า เพื่อช่วยให้ผู้มีอำนาจตัดสินใจ ได้ตัดสินใจเลือกทางเลือกอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด (สมหวัง พริยานุวัฒน์, 2544:21)

1.3 CIPP Model

“ CIPP Model” เป็นแบบจำลองที่พัฒนาขึ้นมาเพื่อใช้ในการประเมินโครงการ นำเสนอเป็นครั้งแรกโดย D.L.Stufflebeam และคณะโดยสตัฟเฟิลบีม กล่าวว่า “การประเมินเป็นกระบวนการระบุ หรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและนำข้อมูลมาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศ ที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ” โดยมีแนวคิดพื้นฐานคือ

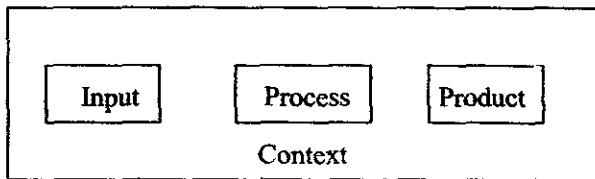
รูปที่ 3.3 แนวคิดพื้นฐานการประเมิน

สตัฟเฟิลบีมได้จำแนก ขั้นตอนการประเมินเป็น 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดหรือระบุข้อมูลที่ต้องการ

ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์และการจัดการสารสนเทศหรือนำเสนอผู้บริหาร
และได้กำหนดรูปแบบของการประเมินในเชิงระบบ (System Approach) ดังรูปที่ 3.4

รูปที่ 3.4 องค์ประกอบของระบบ

จากองค์ประกอบของระบบ จะเห็นประเด็นการประเมิน 4 ประเด็นด้วยกัน ซึ่งเป็นที่มาของการกำหนดชื่อของรูปแบบการประเมินว่า รูปแบบการประเมินแบบ ชิพ (CIPP Model) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินบริบทของโครงการก่อนการประเมินโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหาและความเหมาะสมของเป้าหมาย
2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร อาทิ จำนวนคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยี และแผนการของการดำเนินการ
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน
4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ รวมทั้งพิจารณาในประเด็นของการขยาย การเลิก การขยาย หรือการปรับเปลี่ยนโครงการ

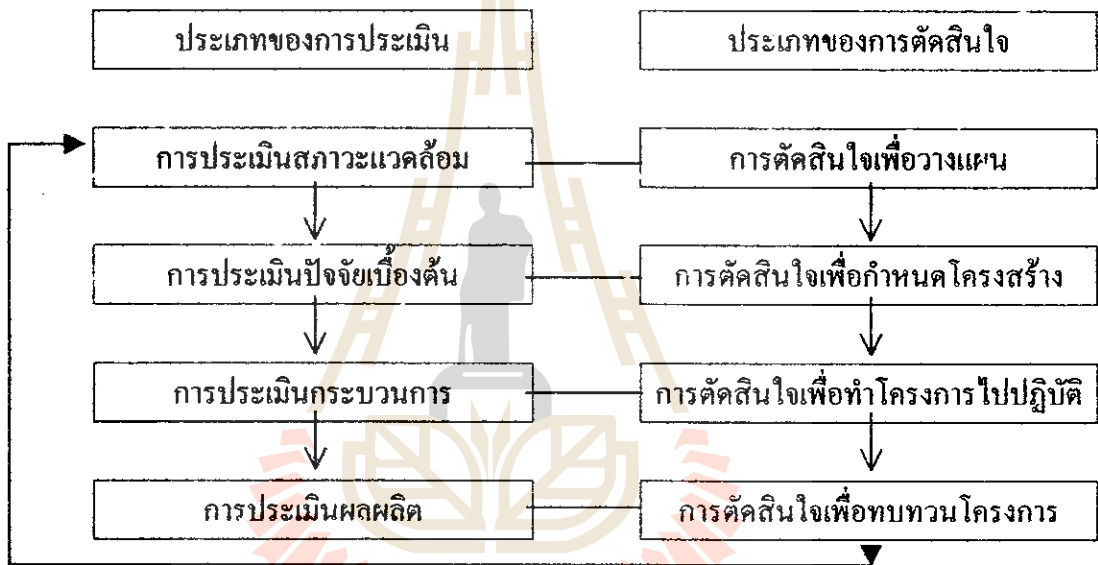
นอกจากนี้ได้ทำเสนอประเภทของการตัดสินใจที่สอดคล้องกับประเด็นการประเมินดังนี้

1. การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planning Decisions) เป็นการตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลจากการประเมินสถานะแวดล้อม เพื่อกำหนดจุดประสงค์ของโครงการให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินการ
2. การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ (Structuring Decisions) เป็นการตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลจากปัจจัยเบื้องต้น เพื่อกำหนดโครงสร้างของแผนงานและขั้นตอนของการดำเนินการของโครงการ

3. การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ(Implementing Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ เพื่อพิจารณาควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามแผน และปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

4. การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ(Recycling Decisions) เป็นการตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลจากการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น เพื่อพิจารณาโดยใช้ข้อมูลจากการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น เพื่อพิจารณาชุดิ ถ้มเล็ก หรือปรับขยาย โครงการที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

นอกจากนี้สตัฟเฟิลบีม ได้ทำเสนอแผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจและประเภทของการประเมินดังนี้

ตารางที่ 3.1 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินและการตัดสินใจ
เมื่อนำรูปแบบการประเมินแบบ จีพพีโมเดล มาประยุกต์ใช้กับแผนภูมิดังต่อไปนี้

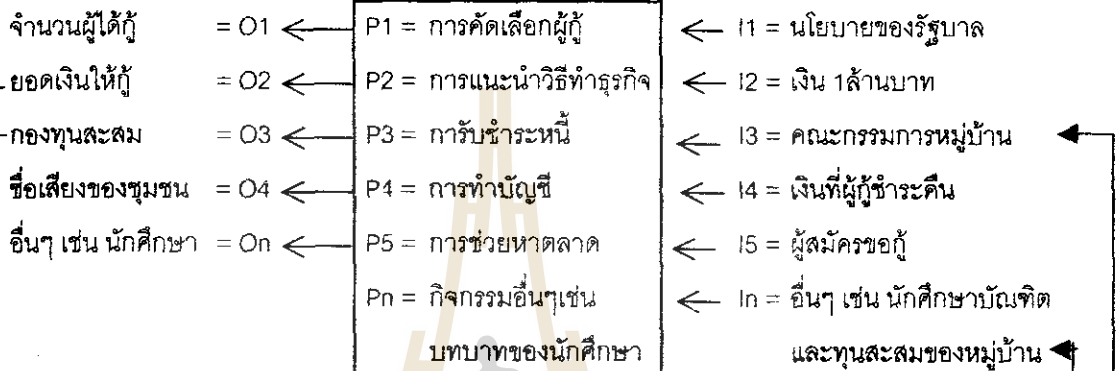
แผนภาพองค์ประกอบภายในของกองทุนหมู่บ้านในรูปของ "ซิฟท์โมเดล"

หน่วยระบบ A : หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

ผลผลิต (O)

กระบวนการ (P)

ปัจจัยนำเข้า (I)

อาจถือเป็นหน่วยระบบ A A : ทุนสะสมของหมู่บ้าน

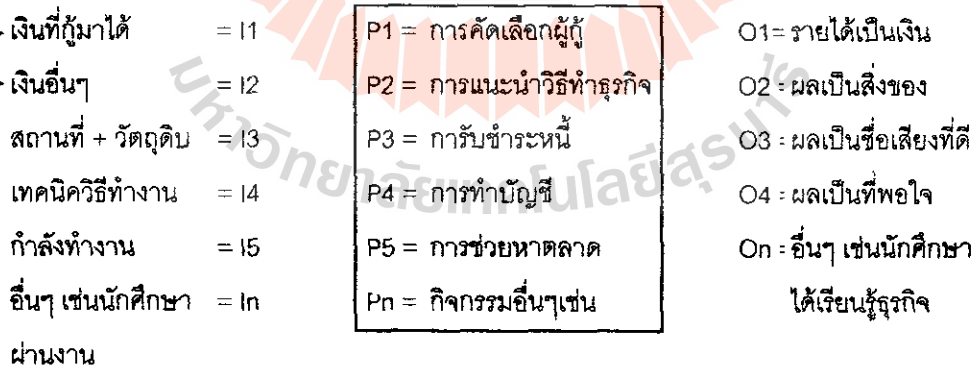
ทุนสะสมของหมู่บ้าน

หน่วยระบบ B : หน่วยระบบการดำเนินการกิจการของผู้กู้แต่ละราย (B1...Bn)

ปัจจัยนำเข้า (I)

กระบวนการ (P)

ผลผลิต (O)

อาจจะถือว่าเป็นหน่วยระบบ BB : ทุนสะสมแต่ละรายการ

ทุนสะสมของเจ้าของกิจการ

บริษัท (C)

แผนภูมิ ระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ส่วนที่ 1 เป็นหน่วยระบบ A ได้แก่ หน่วยระบบบริหาร จัดการและแนะนำ ส่งเสริมผู้
 กู้โดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบพ่วง คือ หน่วยระบบ AA

ส่วนที่ 2 เป็นหน่วยระบบ B ได้แก่ หน่วยระบบการดำเนินการของผู้กู้แต่ละราย
 โดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยพ่วงคือ หน่วยระบบ BB

สำหรับหน่วยระบบ A มีปัจจัยนำเข้าได้แก่ I ดังปรากฏในแผนภูมิ มีกระบวนการ
 ทำงานได้แก่ P และมีผลผลิตได้แก่ O ตามรายการดังปรากฏในแผนภูมิ

หน่วยระบบ B คล้ายกับหน่วยระบบ A คือ เป็นหน่วยระบบของผู้กู้แต่ละคน มีปัจจัย
 นำเข้าได้แก่ I ที่จะนำมาประกอบกิจการของผู้กู้แต่ละราย มีระบบ P เป็นกระบวนการทำอาชีพและมี
 O เป็นระบบผลผลิต ดังปรากฏในแผนภูมิ

ความเชื่อมโยงที่สำคัญของหน่วยระบบ A และ B คือหน่วยระบบกองทุนเป็นผู้ให้
 เงินกู้ แก่หน่วยระบบ B อาจจะช่วยเหลือตลาดจำหน่ายสินค้าบางอย่าง ตลอดจนช่วยเหลือแนะนำ
 ดำเนินกิจการให้ได้ผลดี ส่วนหน่วย ระบบ B เมื่อดำเนินการได้ผลดี ส่งคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยให้กับ
 หน่วยระบบ A

บริบท (C) ในที่นี้หมายถึงบริบทของหน่วยระบบ A และ B เช่นสภาพภูมิประเทศ
 และประชากรของชุมชนตลอดจนสภาพเศรษฐกิจโดยทั่วไปของประเทศ และนโยบายของรัฐบาล
 เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างเป็นขั้นตอนสำคัญในการประเมินโครงการ ผู้ทำการ
 ประเมินโครงการจะละเลยไม่ได้โดยเด็ดขาด แต่ต้องกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างให้ชัดเจน
 และต้องศึกษาให้เข้าใจถึงความสำคัญและความจำเป็นของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ที่ต้องใช้ในการ
 การรวบรวมข้อมูลเพื่อกำหนดการประเมินโครงการ

2.1 ความหมายของประชากร

ประชากร(Population) หมายถึงกลุ่มของสิ่งของทั้งหมด ที่มีชีวิตและไม่มี
 ชีวิตซึ่งมีลักษณะที่สามารถมองเห็นและจับต้องได้ จะเป็นบุคคล องค์กร หน่วยงาน หินแร่ธาตุก็ได้
 ที่ต้องใช้ในการศึกษาและการประเมิน

จากความหมายข้างต้นประชากรจะมีสถานภาพเป็นอย่างไรขึ้นอยู่กับโครง
 การที่ต้องการประเมิน และวัตถุประสงค์ของการประเมินเป็นสำคัญ

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง (Sample or Sampling Group) กลุ่มที่ถูกเลือกจากประชากรขึ้นมาเป็นตัวอย่างเพื่อใช้เป็นตัวแทนของประชากรในการประเมิน ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างก็คือ ตัวแทนของประชากรที่ผู้ทำการประเมินนำมาใช้ในการประเมินผลการประเมินในกลุ่มตัวอย่าง ข้อมเป็นผลการประเมินจากประชากรนั้นเช่นกัน การเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้ตัวแทนที่ดีของประชากรผู้ทำการประเมินต้องคำนึงถึงหน่วยวิเคราะห์ของประชากรอยู่เสมอ เพื่อให้ทราบว่าหน่วยวิเคราะห์เป็นบุคคล กลุ่มบุคคล พื้นที่หรือสิ่งของ การเลือกกลุ่มตัวอย่างต้องให้ได้ในสัดส่วนที่เพียงพอและมีคุณลักษณะที่สะท้อนคุณลักษณะของประชากรให้เป็นอย่างดี หากการเลือกกลุ่มตัวอย่างไม่สามารถเป็นตัวแทนของประชากรได้ จะทำให้เกิดการคลาดเคลื่อนของผลการประเมินเป็นอย่างมาก

กลุ่มตัวอย่างหมู่บ้านซับห้วย

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านซับห้วย ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา กลุ่มตัวอย่าง หรือผู้ได้ข้อมูลสำหรับการประเมิน ได้แก่ ชาวบ้านซับห้วย ที่มีสถานภาพและบทบาทหน้าที่ต่างกัน รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการกองทุนหมู่บ้าน พอจำแนกได้ดังนี้

- 1.คณะกรรมการหมู่บ้านซับห้วย
- 2.สมาชิกผู้ได้รับอนุมัติให้กู้
- 3.สมาชิกทั่วไป
- 4.ชาวบ้านที่ไม่ได้เป็นสมาชิก
- 5.ผู้นำชุมชน ผู้นำกลุ่มอาชีพ ผู้สูงอายุ
- 6.บุคคลผู้ที่เกี่ยวข้องกับกองทุน

3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

ตัวชี้วัด (Indicators) หมายถึง ข้อความที่แสดงหรือระบุประเด็นที่ต้องการประเมิน หรือตัวแปรที่ต้องการศึกษานั้น จะบรรลุผลสำเร็จตามเกณฑ์นั้นจะมีสภาพหรือคุณลักษณะที่ค่อนข้างเป็นรูปธรรมอย่างไร ซึ่งตัวชี้วัดจะมีทั้งส่วนที่แสดงลักษณะในเชิงปริมาณและในส่วนที่แสดงลักษณะเชิงคุณภาพ

การสร้างและพัฒนาตัวชี้วัดต้องพิจารณาถึงประเด็นในการประเมิน ว่ามีความชัดเจน สามารถจะนำมากำหนดตัวชี้วัดได้หรือไม่และประเด็นที่จะทำการประเมินน่าจะต้องสร้างและพัฒนาตัวชี้วัด จำนวนเท่าไร ต้องใช้ตัวเดียวหรือหลายตัว ในช่วงเวลาเดียวกันหรือหลายช่วงเวลา

3.1 ตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน

การกำหนดตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้กำหนดตัวชี้วัดตามกรอบแนวคิดทฤษฎีเชิงระบบ หรือ กรอบการประเมินแบบ ซิปป์ โมเดล (CIPP Model) ซึ่งประกอบไปด้วยตัวชี้วัดเหล่านี้

3.1.1 ตัวชี้วัดของหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้
กู้ (หน่วยระบบ A) ได้แก่

- 1) ตัวชี้วัด บริบท (Context Indicator)
- 2) ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า(Input Indicators)
- 3) ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicators)
- 4) ตัวชี้วัดผลผลิต (Product Indicators)

3.1.2 ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ การดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย
(หน่วยระบบ B) ได้แก่

- 1) ตัวชี้วัด บริบท (Context Indicator)
- 2) ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า(Input Indicators)
- 3) ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicators)
- 4) ตัวชี้วัดผลผลิต (Product Indicators)

3.2 รายละเอียดตัวชี้วัด

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยภาพรวมตามแนวคิดเชิงระบบประกอบไปด้วย 2 หน่วยระบบดังนี้

หน่วยระบบ A หน่วยระบบ การบริหารจัดการและส่งเสริมผู้

หน่วยระบบ B หน่วยระบบ การดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

ในการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านจึงเป็นไปตามกรอบแนวคิดข้างต้น

3.2.1 ตัวชี้วัดหน่วยระบบ A

1) ตัวชี้วัด บริบท (Context Indicator) ประกอบไปด้วย
บริบท 2 ระดับด้วยกันคือ

1.1) บริบทระดับประเทศ หรือตัววัดบริหารรอบ
นอก

— ความยากจนของประเทศ

- นโยบายพัฒนาอุตสาหกรรม และวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม(SME)
- ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ
- สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน
- ความล้มเหลวของท้องถิ่นชนบท
- ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

- ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน 1 ชุมชน
- สภาพปัจจุบัน
- ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน
- ด้านวัฒนธรรม
- ข้อมูลด้านอื่นๆ เช่น การประกอบอาชีพ วัฒนธรรมประเพณี ความเข้มแข็งของชุมชน เป็นต้น

2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า(Input Indicators)

- 2.1) นโยบายของรัฐบาลด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น
- 2.2) เงิน 1 ล้านบาท
- 2.3) คณะกรรมการหมู่บ้าน
- 2.4) ผู้สมัครขอผู้

3. ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicators)

- 3.1) การคัดเลือกผู้ผู้
- 3.2) การแนะนำวิธีทำธุรกิจ
- 3.3) การรับชำระหนี้
- 3.4) การช่วยเหลือตลาด

4. ตัวชี้วัดผลผลิต (Product Indicators)

- 4.1) ผลโดยตรง(Immediate Result)
 - 4.1.1) จำนวนผู้ผู้
 - 4.1.2) ยอดเงินให้ผู้

4.2) ผลกระทบโดยตรง (Indirect Impact)

4.2.1) จำนวนผู้ที่ได้กู้

4.2.2) จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน

4.2.3) การขยายกิจการของผู้กู้

4.2.4) การเกิดกิจการใหม่ในท้องถิ่น

4.3) ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)

4.3.1) กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและเข้มแข็ง

4.3.2) ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้

4.3.3) ท้องถิ่นมีเครือข่ายการตลาด

4.3.4) ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ

3.1.2 ตัวชี้วัดหน่วยระบบB

1) ตัวชี้วัดบริบท แบ่งออกเป็น 3 ระดับได้แก่

1.1) ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ(ในหน่วยระบบ

A)

1.2) ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น (ในหน่วยระบบ

B)

1.3) ตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัว

1.3.1) ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว

1.3.2) ทรัพย์สินของผู้กู้และเครือญาติ

1.3.3) หนี้สินธนาคารของผู้กู้

1.3.4) หนี้สินนอกระบบของผู้กู้

1.3.5) อาชีพหลักของผู้กู้

1.3.6) รายได้ของครอบครัว

1.3.7) ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการ

2) ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า

2.1) เงินที่กู้มาได้

2.2) เงินอื่นๆ

2.3) สถานที่และวัตถุดิบ

2.4) เทคนิควิธีทำงาน

2.5) กำลังทำงาน

3) ตัวชี้วัดกระบวนการ

3.1) การทำกิจการถูกวิธี

3.2) การหาตลาดที่ดี

3.3) การหาวัตถุดิบที่ดี

3.4) การทำบัญชี

3.5) การวิเคราะห์ประเมิน

4) ตัวชี้วัดผลผลิต แบ่งออกเป็น 3 ด้านได้แก่

4.1) ผลโดยตรง(Immediate Result)

4.1.1) รายได้เป็นเงิน

4.1.2) ผู้กู้ได้ผลผลิตเป็นสิ่งของ

4.2) ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

4.2.1) ผู้กู้ได้ขยายกิจการ

4.2.2) ผู้กู้ได้ทำการค้าด้วยเทคนิควิธีที่ดีขึ้น

4.3) ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)

4.3.1) ผู้กู้มีการพึ่งตนเอง

4.3.2) ผู้กู้มีศักยภาพ และความเข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน

4.3.3) การกลับคืนถิ่นของประชาชน

ตัวชี้วัดการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านของหน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B มีความเชื่อมโยงกัน ความสำเร็จของโครงการต้องประเมิน ทั้ง 2 ระบบ กล่าวคือ ผลผลิตที่ได้จากหน่วยระบบ B คือ การดำเนินกิจการของผู้กู้ประสบความสำเร็จ เงินที่ผู้กู้ชำระคืน ก็จะเป็นปัจจัยนำเข้าในหน่วยระบบ A มากขึ้นในทำนองเดียวกัน ยอดเงินกู้ที่ให้กับผู้กู้ ก็จะส่งผลต่อหน่วยระบบ B เช่นกัน

4.เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ใช้แบบรายงานต่างๆ(บร.) และแบบเก็บข้อมูลบางอย่าง เพิ่มเติมเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1 แบบรายงาน บร 1. แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน

- 4.2 แบบรายงาน บร 2. แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน
- 4.3 แบบรายงาน บร 3. แบบรายงานความรู้ความเข้าใจ ทักษะชีวิตที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 4.4 แบบรายงาน บร 4. แบบรายงานปฏิบัติงานรายเดือน
- 4.5 แบบรายงาน บร 5. แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 4.6 แบบรายงาน บร 6. แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 4.7 แบบรายงาน บร 7. แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน
- 4.8 แบบรายงาน บร 8. โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์
- 4.9 แบบรายงาน บร 9. แบบบันทึกการสัมภาษณ์
- 4.10 แบบรายงาน บร 10. แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน
- 4.11 แบบรายงาน บร 11. แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี
- 4.12 แบบรายงาน บร 12. แบบการวิเคราะห์การจัดทำแผนแม่บทชุมชน

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นกระบวนการที่มีขั้นตอนเริ่มตั้งแต่ การระบุประเด็นที่ต้องการเก็บรวบรวม การจัดระบบข้อมูลอย่างเป็นระบบด้วยวิธีการและหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนและแน่นอน และมีการกำหนดตัวชี้วัดของประเด็นที่ต้องการประเมิน ซึ่งข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ จะมีทั้งข้อมูลในเชิงปริมาณซึ่งเป็นตัวเลขและข้อมูลในเชิงคุณภาพที่เป็นการบรรยายลักษณะของข้อมูลในรูปแบบของข้อความในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน ผู้นำการประเมินใช้ 4 วิธีการด้วยกันคือ

5.1 การสังเกต (Observation) เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมายตามโครงสร้างของพฤติกรรมที่ต้องสังเกต โดยที่กลุ่มเป้าหมายไม่รู้ตัวจะทำให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับความเป็นจริงตามที่ต้องการ มี 2 วิธี ได้แก่

5.1.1 การสังเกตโดยเข้ามีส่วนร่วมในชุมชน

เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการเข้าเป็นสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่มเป้าหมาย และดำเนินการเก็บข้อมูล โดยที่กลุ่มเป้าหมายรับทราบว่า ตนเองกำลังถูกเก็บรวบรวมข้อมูล การสังเกตดังกล่าวจะได้ข้อมูลที่ชัดเจน แต่ไม่สามารถจดบันทึกได้ อาจทำให้ข้อมูลบางส่วนคลาดเคลื่อนได้

5.1.2 การสังเกตโดยบุคคลภายนอก

เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยที่กลุ่มเป้าหมายไม่รู้สึกรู้ว่า กำลังถูกเก็บข้อมูล ซึ่งจะสามารถจับบันทึกข้อมูลได้โดยใช้เครื่องแต่ละชนิด

การสังเกตในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านเป็นการสังเกตตามสภาวะแวดล้อมโดยทั่วไปของหมู่บ้านในแบบกว้างๆ ได้แก่ สังเกต ภูมิประเทศของหมู่บ้าน การตั้งบ้านเรือน การประกอบอาชีพ การดำเนินชีวิต การเมืองการปกครอง การสังคม การช่วยเหลือกันและกัน การร่วมกิจกรรมของหมู่บ้าน การสนทนากลุ่มเปลี่ยนความคิดเห็น ด้านวัฒนธรรมและประเพณี เป็นต้น ข้อมูลที่ได้เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นส่วนใหญ่

5.2 การสัมภาษณ์ (Interview) เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการเผชิญหน้ากันระหว่างผู้ประเมินและผู้ถูกประเมิน เพื่อการสนทนาในประเด็นที่ผู้ประเมินต้องการข้อมูล มี 2 ประเภท คือ

5.2.1 การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่กำหนดรายละเอียดที่จะถามได้อย่างชัดเจน เพื่อให้ผู้ประเมินใช้เป็นคู่มือในการใช้คำถามทุกประเด็น และบันทึกการสัมภาษณ์

5.2.2 การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) เป็นการสัมภาษณ์กำหนดเฉพาะประเด็นหลักที่แนะเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ ซึ่งกำหนดคำถามได้อย่างยืดหยุ่นตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ซึ่งผู้สัมภาษณ์จะต้องเข้าใจในประเด็นนั้นๆ เป็นอย่างดี และเชี่ยวชาญในการสัมภาษณ์

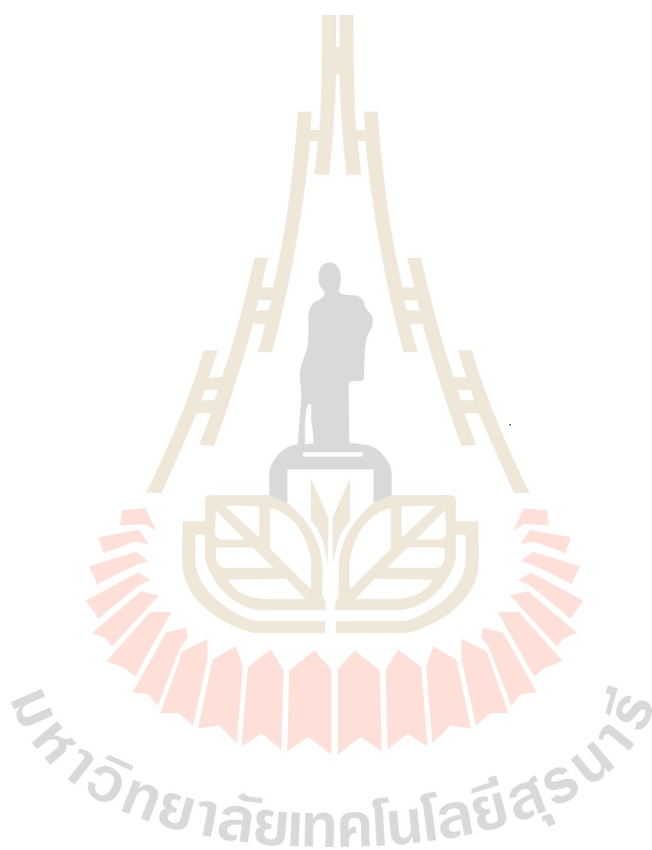
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis of data) เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้นำมาจัดทำให้เป็นระบบระเบียบ เพื่อความสะดวกรวดเร็ว และง่ายต่อการทำความเข้าใจ แปลความและสรุปความโดยเริ่มตั้งแต่ขั้นตอนของการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล การจำแนกประเภทของข้อมูล และดำเนินการวิเคราะห์ โดยการเลือกใช้ค่าสถิติที่เหมาะสมกับจุดประสงค์และระดับของข้อมูล เป็นต้น และจึงนำมาคำนวณด้วยอุปกรณ์คำนวณ การวิเคราะห์ข้อมูลสามารถจำแนกได้ 2 ประเภทได้แก่

- การวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่
- การวิเคราะห์โดยใช้ร้อยละ

การแจกแจงความถี่(Frequency) เป็นค่าที่แสดงจำนวน ในลักษณะของความถี่ของข้อมูลที่เกิดขึ้นในแต่ละสถานการณ์ เพื่อนำมาเปรียบเทียบกันอย่างง่าย ๆ

ร้อยละ (Percentage) เป็นค่าสถิติพื้นฐานที่นำมาเปรียบเทียบกัน ที่แสดงว่า กลุ่มเป้าหมาย คิดเป็นเท่าไร โดยอาศัยฐานข้อมูลที่มีฐานเท่ากับ 100 หน่วย

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการกองทุน

การติดตามการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองประกอบด้วยการ รายงานข้อมูลที่เกี่ยวข้องรวบรวมมาได้ ตามกรอบแนวคิดทฤษฎีซีพโมเดล (Cipp Model) โดยใช้หลัก การประเมินตามสภาพจริง(Authcutic Evaluation) เป็นสำคัญมี 8 ตอนดังนี้

1. การประเมินบริบทชุมชน
2. การประเมินโครงการ โดยรวม
3. ผลการประเมินเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้
4. ผลที่เกิดขึ้นจาก โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
5. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์การทำสารนิพนธ์
6. ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่มีผลต่อการบรรลุวัตถุประสงค์
7. การเกิดองค์การเครือข่ายการเรียนรู้
8. ความเข้มแข็งของชุมชน

กรณีผู้วิจัยไม่สามารถตัดสินใจได้ ผู้ประเมินจะนำเสนอข้อมูลตามสภาพจริงเพียง อย่างเดียว กรณีที่สามารถตัดสินใจได้ ผู้วิจัยจะเสนอผลการตัดสินใจควบคู่กับการนำเสนอข้อมูล ตามสภาพจริง ที่เก็บรวบรวมมาได้

1. บริบทระดับประเทศ

ฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศ

ความยากจนเป็นปัญหาที่ขัดเคืองและเรื้อรังมานาน ทางภาครัฐก็พยายามที่จะแก้ไข ปัญหาตลอด โดยจะเห็นได้จากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กำหนดเรื่องการแก้ไขปัญหาความยากจนเป็นเป้าหมายสำคัญของแผนพัฒนาประเทศ นอกจากนี้เมื่อ ประเทศไทย ประสบกับวิกฤตเศรษฐกิจ ส่งผลให้ปัญหาดังกล่าวทวีความรุนแรงมากขึ้น ส่วนราช การเริ่มทบทวนถึงการแก้ไขปัญหา จนกระทั่ง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานพระราช คำรัสเรื่อง "เศรษฐกิจพอเพียง" เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2540 ซึ่งรัฐบาลได้น้อมนำกระแสพระราชดำริ มาเป็นแนวทางกำหนดปรัชญานำทางในแผนพัฒนาประเทศ ฉบับที่ 9 และรัฐบาลมีมติจัดสรรงบประมาณ เพื่อดำเนินโครงการเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง ขณะเดียวกัน ตั้งแต่วันที่ 25 กรกฎาคม 2544 เป็นต้นมา รัฐบาลได้ทยอยจัดสรรเงินกองทุน 1 ล้านบาท แก่หมู่บ้าน เพื่อเป็นแหล่งเงินทุน สร้างงาน สร้างรายได้ แก่หมู่บ้านและชุมชนเมือง ถ้าทั้ง 74,881 หมู่บ้าน มีฐานะความเป็นอยู่ดีขึ้น

ชาวบ้านมีอำนาจจื้อมาก เศรษฐกิจมีความมั่นคง ทิศทางในการพัฒนา คือ สนับสนุนให้ชุมชนเข้มแข็ง พลังชุมชนจะเป็นพลังแผ่นดินที่ทำให้ประเทศไทยมั่นคง

นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม

รัฐบาลแสดงเจตนารมณ์ของรัฐบาลที่มุ่งมั่นจะสร้างเสถียรภาพและความมั่นคงในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศ โดยมีนโยบายในการส่งเสริมธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมโดยตรง ดังนี้

1.1 นโยบายการสร้างรายได้

เน้นการสร้างรายได้ทุกระดับ ส่งเสริมการรวมตัวเพื่อดำเนินเศรษฐกิจระดับชุมชน เร่งพัฒนาผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม รวมทั้งส่งเสริมเครือข่ายเชื่อมโยงกับธุรกิจขนาดใหญ่ ครอบคลุมทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ เพื่อสร้างเสริมรายได้ให้กับประชาชนอย่างเป็นระบบ โดยมีแนวนโยบายครอบคลุม 3 ด้าน คือ

1.1.1 ด้านการเกษตร ประกอบด้วย 3 ส่วนคือ

- 1) การส่งเสริมการทำการเกษตรผสมผสาน
- 2) การส่งเสริมให้เกษตรกรมีที่ดินทำกิน
- 3) การฟื้นฟูและเสริมสร้างความเข้มแข็งของการเกษตรกร โดยการปรับโครงสร้างด้านสินเชื่อ

1.1.2 ด้านอุตสาหกรรม

- 1) พัฒนาบุคลากรและแรงงานภาคอุตสาหกรรม
- 2) ปรับโครงสร้างการผลิตในภาคอุตสาหกรรมโดยคำนึงถึงทรัพยากรธรรมชาติ ทุกระดับฝีมือภูมิปัญญาไทย สักยภาพการผลิตและการตลาด
- 3) ส่งเสริมพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม ให้มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมของประเทศ
- 4) ส่งเสริมบทบาทของสถาบันการเงิน

1.1.3 ด้านบริการและการท่องเที่ยว

รัฐบาลมีนโยบายการส่งเสริมคุณภาพและมาตรฐานในการให้บริการ และยกระดับความสามารถด้านการพัฒนาภาคบริการ จากการปรับปรุงและพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน และส่งเสริมการท่องเที่ยว ด้วยการเร่งฟื้นฟูระดับความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน

1.2 นโยบายด้านพาณิชย์และเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

นโยบายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยตรง คือ การส่งเสริมให้ธุรกิจค้าปลีกขนาดกลางและขนาดย่อมสามารถดำรงอยู่ และปรับตัวรองรับการแข่งขันการเปิดเสรีด้านการค้าและบริการได้ โดยดำเนินการ ดังนี้

1. จัดตั้งธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs Development Bank) เพื่อเป็นแหล่งเงินทุน ทั้งในรูปเงินกู้และการค้าประกันสินเชื่อ
2. มอบหมายให้ธนาคารพาณิชย์ของรัฐเร่งรัดปล่อยสินเชื่อให้กับ SMEs
3. ลดภาษีเงินได้นิติบุคคลให้กับ SMEs กรณีผู้ประกอบการมีทุนจดทะเบียนแล้วไม่เกิน 6 ล้านบาท
 - SMEs ที่มีกำไรไม่เกิน 1 ล้านบาท เสียภาษี 20%
 - SMEs ที่มีกำไรไม่เกิน 1-3 ล้านบาท เสียภาษี 25%
 - SMEs ที่มีกำไรเกินกว่า 3 ล้านบาทขึ้นไป เสียภาษี 30%
4. ให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีสำหรับธุรกิจเงินร่วมลงทุน (Venture Capital)
 - ยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล สำหรับรายได้ที่เป็นเงินปันผลที่ได้จากการโอนหุ้นที่ธุรกิจร่วมลงทุน
 - ยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับเงินปันผลจากการโอนหุ้นที่ผู้ลงทุนได้รับจากการลงทุน

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อการส่งเสริมธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือ การพัฒนาผู้ประกอบการให้มีความเข้มแข็ง มีวิธีการดังนี้

- การให้การฝึกอบรมเพื่อให้บุคคล หรือผู้ประกอบการมีความพร้อมในการดำเนิน

การ

- การให้ปรึกษา แนะนำด้านต่างๆ ด้านเทคโนโลยี หรือบริการจัดการ
- การประสานงาน ที่จะให้ผู้ประกอบการได้มีโอกาสพบปะเพื่อสร้างสัมพันธคดี

ต่อค้าขายกัน

- การให้บริการข้อมูลธุรกิจ
- การบริการด้านการเงิน การลงทุน ด้านบริหารจัดการ ฯลฯ
- หน่วยงานให้บริการด้านการเงินได้แก่

- บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
- บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรม ขนาดย่อม(บอย.)
- ธนาคารแห่งประเทศไทย
- ธนาคารกสิกรไทย จำกัด
- ธนาคารกรุงเทพ
- ธนาคารไทยพาณิชย์
- ธนาคารออมสิน
- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

หน่วยงานที่ให้บริการด้านวิชาการ การบริหารจัดการ และอื่นๆ ได้แก่

- กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม
- คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI)
- สถาบันการศึกษาต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน
- สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย
- สถาบันไทย - เยอรมนี
- สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ
- สถาบันยานยนต์
- สถาบันไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์

ฯลฯ

1.3 บริบทระดับท้องถิ่น

ก. ประวัติความเป็นมา

บริเวณบ้านซับห้วยในอดีตที่ผ่านมา ชาวบ้านที่เข้ามาอาศัยอยู่ในบริเวณนี้รู้จักกันในนาม “คลองยาง” ซึ่งยังคงสภาพป่าที่สมบูรณ์ ชาวบ้านได้เริ่มเข้ามาจับจองพื้นที่เมื่อ 50 ปีที่ผ่านมา ลักษณะการจับจองคือ การโค่นต้นไม้ให้ล้มไปในแนวเดียวกัน เพื่อเป็นการกำหนดเขตพื้นที่ของแต่ละคน และเริ่มทำการแผ้วถางเพื่อพักอาศัยและทำการเกษตร อาชีพที่ชาวบ้านสามารถทำได้ในขณะนั้น คือ การทำไร่ และเลี้ยงสัตว์ จนกระทั่งเป็นอาชีพ รับจ้างเลี้ยงควาย ในขณะที่ว่างจากฤดูกาลทำนา เมื่อเก็บเกี่ยวผลผลิตเรียบร้อยแล้ว ชาวบ้านส่วนหนึ่งจะกลับภูมิลำเนาเดิม มีบางส่วนยังคงอาศัยอยู่ในพื้นที่ต่อไป ในระยะแรกยังไม่มีมีการแบ่งเขตพื้นที่ คำว่า “คลองยาง” จึงเป็นชื่อเรียกพื้นที่บริเวณกว้าง ในขณะนั้น ชาวบ้านยังคงอยู่ในความปกครองดูแลของบ้านโคกสง่า หมู่ที่ 2 ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

บุคคลกลุ่มแรกที่เข้ามาอาศัยอยู่ในบริเวณนี้ คือ ผู้ใหญ่อ๋ม อุคมผล และผู้ใหญ่ลา น้อยแสง เมื่อมีชาวบ้านเข้ามาอยู่อาศัยมากขึ้น ความเป็นหลักแหล่งจึงมากขึ้น จึงได้ริเริ่มการจัดตั้ง เป็นหมู่บ้านขึ้น โดยกำหนดเอาน้ำซับในไร้ของตาลอง ซึ่งมีน้ำซับไหลอยู่ตลอดเวลา ชาวบ้านได้ อาศัยอุปโภค บริโภคไม่ขาด โดยรอบบริเวณน้ำซับ มีกอหวายขึ้นอยู่เป็นจำนวนมาก จึงใช้เป็นชื่อ หมู่บ้านคือ ซับหวาย

โดย ซับ มาจาก น้ำซับ ที่ไหลอยู่ตลอดเวลา

หวาย มาจาก กอหวายที่ขึ้นอยู่โดยรอบ

การก่อตั้งหมู่บ้านได้รับอนุญาตให้เป็นหมู่บ้าน เมื่อปี พุทธศักราช 2527 โดยแยก ออกจากหมู่บ้านโคกสง่า หมู่ที่ 2 ตำบลหนองสาหร่าย ซึ่งขณะนั้นมีนายสี กลมสูงเนิน เป็นผู้ใหญ่ บ้าน โดยมีชื่อเป็นบ้านซับหวาย หมู่ 13 ตำบลหนองสาหร่าย ต่อมาปีพุทธศักราช 2529 ได้แยก ตำบลหนองสาหร่ายออกเป็นตำบลวังไทร บ้านซับหวาย เปลี่ยนเป็นหมู่ที่ 5 ตำบลหนองสาหร่าย และในปีพุทธศักราช 2535 ได้แยกบ้านซับหวายออกเป็นบ้านหลักเขต หมู่ที่ 18 ตำบลหนองสาหร่าย อีกหมู่บ้านหนึ่ง

ข. สภาพทางภูมิศาสตร์

บ้านซับหวายมีพื้นที่เป็นที่ลาดต่ำอย่างเห็นได้ชัด โดยทิศใต้มีสภาพเป็นพื้นที่สูง ค่อยๆ ลาดต่ำลงสู่ทิศเหนือ โดยมีจุดต่ำสุดอยู่ที่คลองยาง ซึ่งเป็นเขตติดต่อกับบ้านหลักเขตหมู่ ที่ 18 และ พื้นที่บ้านหลักเขตก็เป็นทีที่ลาดต่ำลงสู่คลองยางด้วยเช่นกัน ในส่วนของหมู่บ้านซับหวายเป็นจุด บรรจบของลำคลอง 3 สายด้วยกัน ด้านทิศตะวันออก มีลำคลองชื่อ คลองเหวตามั่ง , เหวบกั้ง ก็ เรียก ซึ่งเป็นการเรียกเพี้ยนไปจากเดิมคือ มะมั่ง หรือมะแฟน ซึ่งเป็นชื่อของดินไม้ชนิดหนึ่ง ลำ คลองสายที่ 2 คือ คลองกลางบ้าน ไหลจากทิศใต้ ผ่านหมู่บ้านลงสู่คลองยาง ด้านทิศเหนือ ด้านทิศ ตะวันตกมีลำคลองชื่อ คลองเสือซ่อนเล็บ ลำคลองทั้ง 3 สาย ไหลมาบรรจบกันที่คลองยาวด้านทิศ เหนือทั้งหมด และไหลลงสู่หมู่บ้านหลักเขตในที่สูง จากสภาพภูมิประเทศของหมู่บ้าน ทำให้มีความ อุคมสมบูรณ์และเหมาะสมกับการประกอบอาชีพทางเกษตรเป็นที่สุด และบ้านซับหวายมีอาณาเขต ติดต่อกับหมู่บ้าน

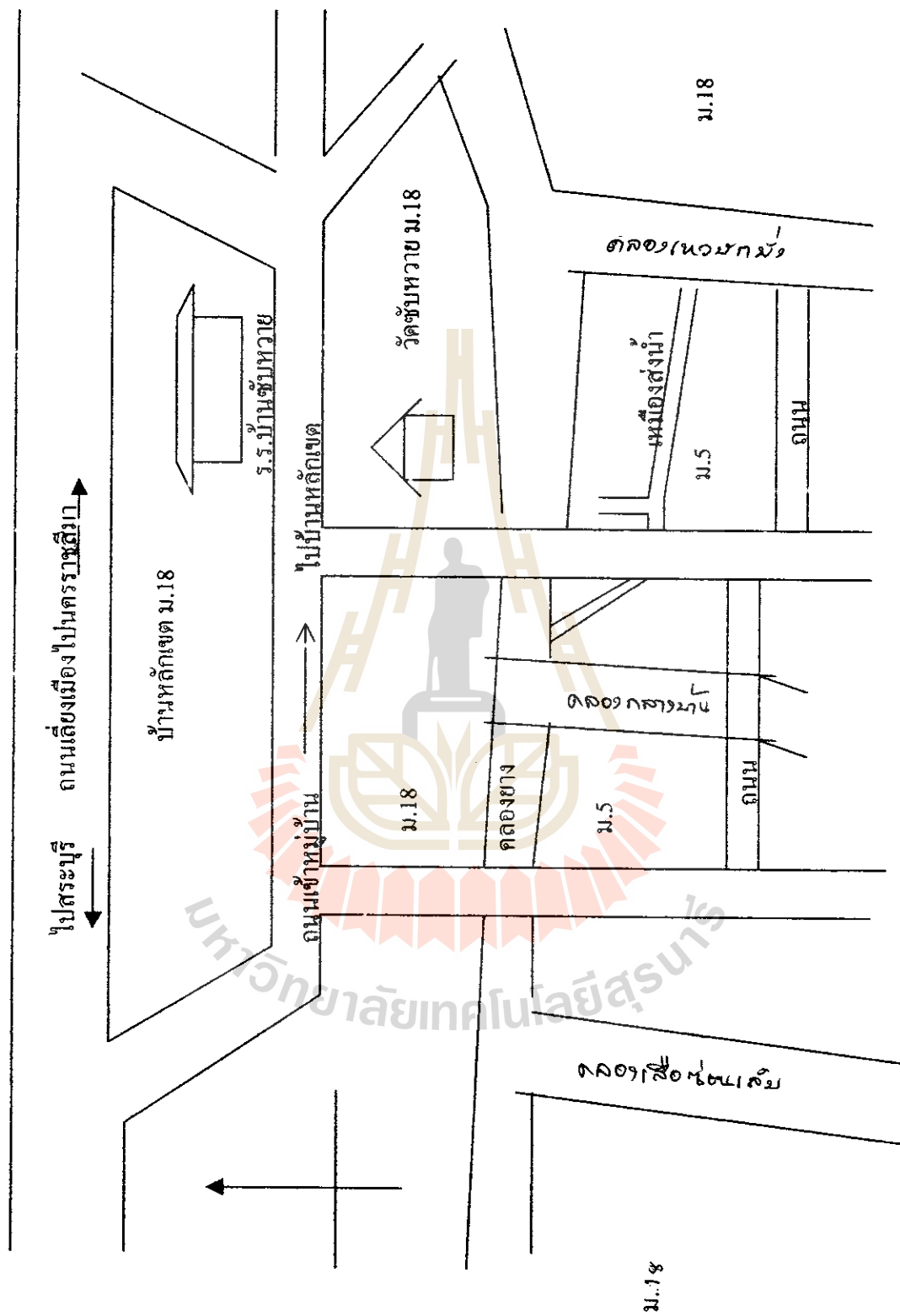
อื่นดังนี้

ด้านทิศตะวันออก ติดต่อกับบ้านหลักเขต หมู่ที่ 18 และบ้านเฉลิมราษฎร์ หมู่ที่ 29 ตำบลหนองสาหร่าย

ด้านทิศเหนือ ติดต่อกับบ้านหลักเขต หมู่ที่ 18 ตำบลหนองสาหร่าย

ด้านทิศตะวันตก ติดต่อกับบ้านหลักเขต หมู่ที่ 18 และบ้านหัวสนาม หมู่ที่ 17

ด้านทิศใต้ ติดต่อกับ บ้านฝาง 1 หมู่ที่ 8 ตำบลหนองสาหร่าย

ก. สภาพปัจจุบัน

บ้านซับหวาย ปัจจุบัน (30 กรกฎาคม 2545) ซึ่งมี 79 ครัวเรือน มีประชากรทั้งสิ้น 330 คน เป็นชาย 174 คน เป็นหญิง 156 คน สามารถจำแนกตามอายุได้ดังนี้

ลักษณะประชากร	จำนวน/ คน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	174	52.7
หญิง	156	49.3
อายุ		
1 วัน - 3 ปีเต็ม	11	3.3
3 ปี 1 วัน - 6 ปีเต็ม	19	5.8
6 ปี 1 วัน - 12 ปีเต็ม	31	9.4
12 ปี 1 วัน - 15 ปีเต็ม	36	10.9
15 ปี 1 วัน - 18 ปีเต็ม	28	8.5
18 ปี 1 วัน - 50 ปีเต็ม	171	51.8
50 ปี 1 วัน - 60 ปีเต็ม	47	14.2
60 ปี 1 วัน ขึ้นไป	14	14.0

ตารางที่ 4.1 ตารางแสดงลักษณะของประชากร

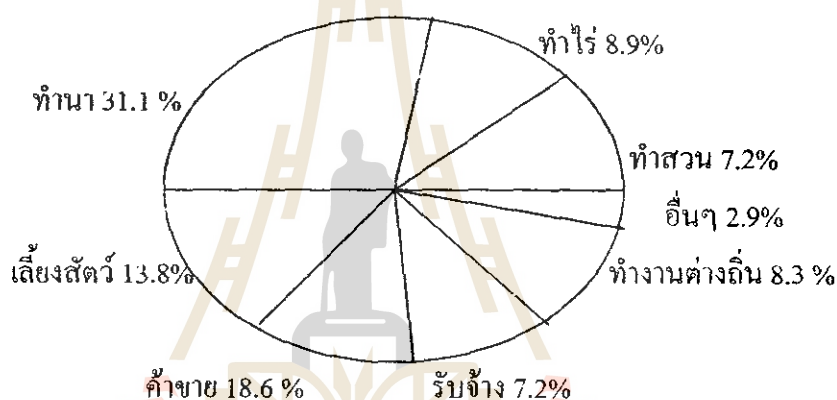
บ้านซับหวายมีพื้นที่ 2,253 ไร่ ซึ่งสามารถจำแนกได้ดังนี้

เป็นที่อยู่อาศัย	215 ไร่	คิดเป็น 9.5 %
เป็นที่นา	1,072 ไร่	คิดเป็น 47.6%
เป็นที่ไร่	784 ไร่	คิดเป็น 34.8 %
เป็นที่ปล่อยว่าง	180 ไร่	คิดเป็น 8.0%
สาธารณะประโยชน์	2 ไร่	คิดเป็น 0.1 %

ง. รายได้และภาวะหนี้ของประชากร

รายได้ของชาวบ้านขึ้นอยู่กับผลผลิตทางการเกษตร ซึ่งจะออกสู่ตลาดเป็นครั้งคราวตามฤดูกาล ไม่สามารถกำหนดได้แน่นอน และเมื่อว่างจากการประกอบอาชีพ ชาวบ้านบางส่วนจึงต้องรับจ้างเพื่อหารายได้จุนเจือครอบครัว รายได้ของชาวบ้าน พอจะจำแนกได้ดังนี้

รายได้จากการทำนา	1,600,000	บาท/ปี	ร้อยละ 31.1
จากการทำไร่	430,000	บาท/ปี	ร้อยละ 8.9
จากการทำสวน	350,000	บาท/ปี	ร้อยละ 7.2
จากการเลี้ยงสัตว์	670,000	บาท/ปี	ร้อยละ 13.8
จากการค้าขาย	900,000	บาท/ปี	ร้อยละ 18.6
จากการไปทำงานต่างถิ่น	400,000	บาท/ปี	ร้อยละ 8.3
จากการรับจ้าง	350,000	บาท/ปี	ร้อยละ 7.2
อื่นๆ	140,000	บาท/ปี	ร้อยละ 2.9

รูปที่ 4.1 แสดงรายได้ของประชากร

ภาวะความเป็นหนี้ของชาวบ้าน มาจากหลายสาเหตุด้วยกัน เป็นต้นว่า

ความต้องการปัจจัยสี่

ความต้องการเงินลงทุนเบื้องต้น

ผลผลิตไม่คุ้มกับการลงทุน

ค่าใช้จ่ายในการศึกษาเล่าเรียน

ค่าใช้จ่ายในการเป็นคหบดีความ

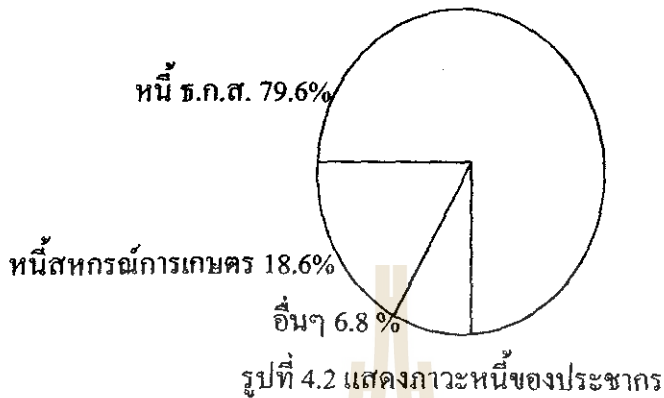
ค่าใช้จ่ายในการเป็นสมาชิกกลุ่มฌาปนกิจของ ช.ก.ส.

อุปการะผู้อื่นหรือบุตรธิดา

ถูกขโมย

เป็นต้น

สาเหตุต่างๆ ล้วนเป็นที่สร้างภาระให้กับชาวบ้านทั้งสิ้น ซึ่งสัดส่วนของเจ้าหน้าที่ พอจำแนกได้ดังนี้

จ. วัฒนธรรมและประเพณี

วัฒนธรรมการทักทายปราศรัย คือเมื่อพบปะกัน ไม่ว่าจะเป็นที่แห่งใด ก็จะทักทาย สันทนาการและกัน ตามเหตุการณ์ในขณะนั้น

วัฒนธรรม การเคารพนับถือผู้สูงอายุ เป็นการรับรู้ตำแหน่งของคนเองในสังคม เป็นการยอมรับนับถือผู้สูงอายุว่าเป็นแบบอย่างของคนเอง เป็นผู้ที่คอยดูแลควบคุมไม่ให้คนในสังคมประพฤติผิด

วัฒนธรรมระบบเครือญาติ ชาวบ้านทุกคนจะนับถือกันเสมือนญาติทั้งหมด ทั้งนี้ ทุกคนจะเรียกกันและกันแบบเครือญาติ คือ ปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า น้า อา ทุกคน

ประเพณี

ประเพณีที่ชาวบ้านประพฤติ ปฏิบัติกันอย่างต่อเนื่องพอจะจำแนกออก เป็น 2 ประเภท ได้แก่

- ประเพณีนิยม เป็นประเพณีที่นิยมกระทำ กันทั่วไป โดยครัวเรือนเป็นผู้กำหนดเอง เช่น ประเพณีบวชนาค ประเพณีแต่งงาน ประเพณีงานศพ เป็นต้น

- ประเพณีตามเทศกาล เป็นประเพณีที่เกิดขึ้นเมื่อถึงเทศกาล และรู้กันทั่วไป เช่น ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีลอยกระทง เป็นต้น

ในส่วนของประเพณีตามเทศกาล มีดังนี้

เดือน	ประเพณี	กิจกรรม
มกราคม	วันขึ้นปีใหม่	ทำบุญตักบาตรที่วัดขอพรผู้สูงอายุ
กุมภาพันธ์	วันมาฆบูชา	ทำบุญตักบาตรฟังพระธรรมเทศนา เวียนเทียน ทำขนมห่อ เพื่อตักบาตร

มีนาคม	วันอนุรักษ์ไทย(วันตรุษสงกรานต์)	ทำบุญตักบาตร สรงน้ำพระ รดน้ำขอพรผู้เฒ่า
เมษายน	วันสงกรานต์	ทำบุญตักบาตร ฟังพระธรรมเทศนา เวียนเทียน
พฤษภาคม	วันวิสาขบูชา	ทำบุญตักบาตร ถวายผ้าอาบน้ำฝน
กรกฎาคม	วันอาสาฬหบูชา , วันเข้าพรรษา	เทียนเข้าพรรษา
สิงหาคม	วันแม่แห่งชาติ	ทำบุญตักบาตร ถวายพระพรชัยมงคล ตักบาตรกระยาสารท ข้าวต้มมัดกล้วย
กันยายน	วันสารทไทย	เตรียมของเรียกขวัญข้าว มีพิธีกว่นเข้าทิวเรียกขวัญข้าว
ตุลาคม	วันออกพรรษา วันตักบาตรเทโวโรหน วันปืยมหาราช	ทำบุญตักบาตร ตักบาตรอาหารแห้ง ตักบาตที่วัดอุทิศพระราชากุศล
พฤศจิกายน	วันทอตกฐิน , วันลอยกระทง	ทำบุญตักบาตร เย็นมีพิธีลอยกระทง
ธันวาคม	วันพ่อแห่งชาติ , วันสิ้นปี	ทำบุญตักบาตร ถวายพระพรชัยมงคล

ตารางที่ 4.๑ ประเพณีตามเทศกาล

จ. ผู้นำชุมชน การรวมกลุ่มและภูมิปัญญาชาวบ้าน

บุคคลที่ชาวบ้านในหมู่บ้านให้ความเคารพนับถือ มีหลายคนด้วย ตามลักษณะทางสังคม และการตั้งบ้านเรือน ซึ่งกระจายกันอยู่ทั่วหมู่บ้าน ประกอบด้วย

1. นายสมจริง ฟังสันเทียะ
2. นายศรีพล ขอชิดกลาง
3. นายจรัญ จูดอน
4. นายประกอบ รวมสันเทียะ
5. นายสมหมาย ฟังสันเทียะ
6. นายประเสริฐ ฟังสันเทียะ
7. นายวรรณมา หวังล้อมกลาง

8. นายสง่า น้อยสำแดง

9. นายเชิด แถมพลกรัง

10. นายเฉลิม นพพลกรัง

การรวมกลุ่ม

1. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ก่อตั้ง เมื่อตั้ง เมื่อ พ.ศ. 2541 มีสมาชิก 85 คนปัจจุบันมีเงินกลุ่ม 175,000 บาท
2. กลุ่มสตรีแม่บ้าน ก่อสร้างเมื่อ พ.ศ. 2538 มีสมาชิก 79 ครั้วเรือน มีเงินกลุ่ม 46,000 บาท
3. กองทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพศูนย์นำร่อง ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2539 มีสมาชิก 79 ครั้วเรือนมีเงินกลุ่ม 64,000 บาท
4. กลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์ ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2541 มีสมาชิก 312 คน มีเงินกลุ่ม 8,480 บาท
5. กองทุนแก้ไขปัญหาคาความยากจน ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2544 มีสมาชิก 79 คน มีเงินกลุ่ม 282,000 บาท

ภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเป็นผู้รู้ผู้ชำนาญ ในการประกอบอาชีพหรือศิลปะต่างๆ ในหมู่บ้าน ชับหาย โดยทั่วไปเป็นชาวบ้านที่อพยพมาจากต่างถิ่น มักนำเอาศิลปะความชำนาญคิดค้นมาด้วยเสมอ

ด้านเกษตร

1. นายประเสริฐ พังสันเทียะ การเลี้ยงสัตว์
2. นายมานพ ศรีอินทร์ การเพาะปลูก
3. นายชูศักดิ์ ถนอมพลกรัง การเพาะปลูก

ด้านหัตถกรรม

1. นายสง่า น้อยสำแดง ชำนาญการถักแห
2. นางพอใช้ จุกอน ชำนาญการทอเสื่อ
3. นายศรีพล ขอชิงกลาง ชำนาญการช่าง

ด้านศิลปกรรม

1. นายบุญส่ง ช่วยงาน ชำนาญการสีซอ,เป่าปี่
2. นายสมหวัง เกรียมสันเทียะ ชำนาญการสีซอ,เป่าปี่
3. นายสง่า น้อยสำแดง ชำนาญการเล่นลิเก, เป่าพาทย์

ด้านศาสนาและประเพณี

1. นายศรีพล ขอชิงกลาง

ด้านองค์กรชุมชน

1. นางศรีนวน นพพลกรัง	ประธานกลุ่มสตรีแม่บ้าน
2. นายศรีพล ขอชิตกลาง	ประธานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
3. นายสมจริง พิงสันเทียะ	ประธานกลุ่มฅาปนกิจสงเคราะห์
	ประธานกองทุนส่งเสริมอาชีพศูนย์นำร่อง
	ประธานกองทุนแก้ไขปัญหาคาความยากจน(กข.คจ)
	ประธานกองทุนหมู่บ้าน
4. นางสาวท นีพลกรัง	ประธาน อ.ส.ม.

ข. โครงการพัฒนาที่ผ่านมา

ในรอบ 5 ปีที่ผ่านมาจนถึงวันที่ 30 กรกฎาคม พ.ศ.2545 มีโครงการเข้ามาพัฒนาช่วยเหลือชาวบ้าน ดังนี้

โครงการถนนลูกรัง งบประมาณองค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อ ปี พ.ศ. 2542

โครงการทำฝายน้ำล้น งบประมาณองค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อ ปี พ.ศ. 2543

โครงการท่อเหลี่ยมข้ามลำคลอง งบประมาณโยธาธิการ เมื่อ พ.ศ.2543

โครงการดักกักเก็บน้ำ งบประมาณกรมอนามัย เมื่อ พ.ศ. 2543

โครงการขุดลอกคลอง แบ่งเป็นระยะละ 1 กิโลเมตร งบประมาณกรมชลประทาน เมื่อปี พ.ศ. 2543

โครงการถนนหินคลุก งบประมาณองค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อปี พ.ศ 2545

โครงการน้ำประปาพลังงานแสงอาทิตย์ งบประมาณ เมื่อปี พ.ศ. 2545

โครงการขุดเจาะบ่อบาดาล งบประมาณ เมื่อปี พ.ศ.2545

2 การประเมินโครงการโดยรวม

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A

จากการสัมภาษณ์ชาวบ้านในหมู่บ้านซัหวาย ชาวบ้านร้อยละ 80 มีความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนน้อยมาก โดยรู้เพียงว่ากองทุนหมู่บ้านเป็นนโยบายของรัฐบาลที่จะให้งบประมาณหมู่บ้านละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นทุนในการประกอบอาชีพ มีเพียงร้อยละ 20 ที่รู้และเข้าใจเรื่องกองทุนเงินล้าน อาจเป็นเพราะว่าชาวบ้านไม่ค่อยมีโอกาสในการติดตามข่าวสาร หรือไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้องก็ได้ ในส่วนของกลุ่มผู้เข้าใจก็จะเป็นกรรมการหมู่บ้านหรือกรรมการเตรียมความพร้อมมากกว่า ชาวบ้านมีทัศนคติเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านแตกต่างกันออกไป ส่วนใหญ่เห็นว่าดีและมีประโยชน์ต่อหมู่บ้านแน่นอน ซึ่งพอจะสรุปทัศนคติของชาวบ้านได้ดังนี้

- 1) เป็นกองทุนของหมู่บ้านตลอดไปเพื่อหมุนเวียนกันนำไปพัฒนาอาชีพของตนเอง อยากให้มีครบทุกหมู่บ้าน
- 2) กลัวหมู่บ้านวุ่นวาย กลัวว่าชาวบ้านจะแย่งกันจนเกิดการทะเลาะเบาะแว้งกัน
- 3) ช่วยให้ชาวบ้านไม่ต้องกู้เงินนอกระบบ
- 4) กลัวชาวบ้านทะเลาะทะเลาะกันมากเกินไป ได้คิดอยากเอกลูก เห็นดอกเบี้ย

น้อย มีทุนให้กู้ก็จะกู้มาก ๆ

- 5) ใช้เป็นทุนในกรณีฉุกเฉินได้
- 6) ไม่อยากเป็นหนี้ เพราะต้องทำงานหนักขึ้นกว่าเดิม เพื่อให้มีเงินชำระคืน
- 7) สามารถช่วยเหลือคนยากจนได้แน่นอน ขอให้มีตลอดไป
- 8) คนจนกู้ไม่ได้ เพราะไม่มีผู้ค้ำประกันให้
- 9) ควรพยายามทำให้ถูกต้องตามนโยบายของรัฐบาลเพื่อให้กองทุนอยู่ได้
- 10) ไม่ชอบ ไม่อยากให้มี เพราะจะเพิ่มภาระหนี้ให้กับชาวบ้าน
- 11) ชาวบ้าน สามารถบริหารจัดการเอง จัดเก็บดอกเบี้ยเอง
- 12) ก่อนข้างอุ้งใจ เมื่อรู้ว่าหมู่บ้านมีเงินฉุกเฉินไว้ให้กู้โดยชาวบ้านส่วนใหญ่

ไม่รู้ถึงวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านเป็นการรู้และเข้าใจอย่างผิวเผินซึ่งคณะกรรมการและบัณฑิตได้ร่วมกันให้ความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ราษฎรในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา

2.2 เงิน 1 ล้านบาท

บ้านซับหวาย ได้รับโอน เมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน พ.ศ. 2544 มีสมาชิกทั้งหมด 64 ราย ดำเนินการขอกู้ 43 ราย ได้รับอนุมัติให้กู้ 43 โดยแยกตามอาชีพ ดังนี้

- 1) อาชีพเลี้ยงโค 25 ราย เป็นเงิน 500,000 บาท
- 2) อาชีพปลูกผัก 13 ราย เป็นเงิน 220,000 บาท
- 3) อาชีพค้าขาย 5 ราย เป็นเงิน 100,000 บาท

รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 820,000 บาท เงิน 1 ล้านบาท ยังคงเหลือสำหรับเป็นทุนสำรอง 180,000 บาท

2.3 คณะกรรมการหมู่บ้าน

1) นายสมจริง พิงสันเทียะ	ผู้ใหญ่บ้าน
2) นายเฉลิม นพพลกรัง	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
3) นายวรรณ หวังล้อมกลาง	กรรมการ
4) นายศรีพล ขอชิดกลาง	กรรมการ
5) นายสมบุญ ครับกลาง	กรรมการ

6) นายนิยม อมพลกรัง	กรรมการ
7) นายประกอบ รามสันเทียะ	กรรมการ
8) นายปัญญา สุวรรณปัญช์	กรรมการ
9) นายวิชาญ พงษ์สันเทียะ	กรรมการ
10) นายบรรจง พงษ์สันเทียะ	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
11) นายประกอบ คำกลิ้ง	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

2.4 ผลการประเมินกระบวนการ หน่วยระบบ A

2.4.1 กระบวนการคัดเลือกผู้กู้

จุดเด่นของการคัดเลือกผู้กู้

- มีการกำหนดดอกเบี้ย และอัตราดอกเบี้ย ชัดเจน
- ต้องเป็นสมาชิกกองทุน ไม่น้อยกว่า 6 เดือน
- ต้องมีเงินฝากสักระยะรายเดือน และถือหุ้นอย่างน้อย 1 หุ้น
- กู้ได้ครัวเรือนละ 1 คน
- ต้องจัดทำโครงการขอกู้และระบุวัตถุประสงค์ชัดเจน
- มีความเป็นไปได้ของโครงการ
- มีผู้ค้ำประกันอย่างน้อย 4 คน

จุดด้อยของการคัดเลือกผู้กู้

เป็นการพิจารณาตามเอกสารไม่มีการสอบถามผู้กู้เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการกู้ ในบางกรณี มีการกู้แทนกันและกัน ทำให้การกระจายของเงินกองทุนไม่ครอบคลุมกลุ่มผู้กู้

พิจารณาผู้ยื่นขอกู้ทุกคน โดยไม่ตรวจสอบว่าผู้ยื่นขอกู้อาศัยอยู่ในพื้นที่หรือนอกพื้นที่ ทำให้ไม่สามารถติดตามประเมินผลได้

2.4.2 กระบวนการทำบัญชี

บ้านชัยพวย ยังไม่มีการจัดทำบัญชีอย่างเป็นระบบ เป็นเพียงจดบันทึกในสมุดด้วยวิธีของชาวบ้านทั่วไปทำให้ การรวบรวมข้อมูลทำได้ยาก การตรวจสอบของคณะกรรมการทำได้ยาก สาเหตุมาจากกองทุนหมู่บ้านยังไม่ครบกำหนดการชำระคืน จึงยังไม่มีมีการจัดทำบัญชีอย่างเป็นทางการ

2.5 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A

2.5.1 ผลโดยตรง

จำนวนผู้ขึ้นโครงการขอกู้ 43 ราย ใน 3 สาขาอาชีพ คือ เลี้ยงโคเนื้อ เลี้ยงสุกร ปลุกผัก ค้าขาย ได้รับการอนุมัติให้กู้จำนวน 43 ราย จำนวนผู้กู้ทั้ง 43 ราย สามารถใช้จ่ายเงินเพื่อการประกอบอาชีพของตนเอง

ขอดเงินให้กู้ จากจำนวนผู้กู้ 43 ราย มีขอดเงินขอกู้ทั้งสิ้น 820,000 บาท ก่อให้เกิดการขยายงานอาชีพและเพิ่มปริมาณการผลิตของตนเองได้

2.5.2 ผลกระทบโดยตรง

จำนวนผู้ได้กู้ 43 ราย เป็นเงิน 820,000 บาท

1) ทุนสะสมของหมู่บ้าน

- เงินฝากสัจจะ 1,260 บาท
- เงินค้ำหุ้น 4,510 บาท
- รวม 5,770 บาท
- การบริหารจัดการกองทุน
- การดำเนินกิจกรรมของผู้กู้
- ความสามารถในการชำระคืน

ทั้งหมดจะช่วยให้กองทุนมีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน

2) การขยายกิจการของผู้กู้

ผู้กู้จำนวน 40 ราย นำเงินกู้จำนวน 770,000 บาท เพื่อขยายกิจการของคน เงินการเพิ่มจำนวนการเลี้ยงโค การขยายพื้นที่

- จำนวนสัตว์เลี้ยงที่เพิ่มขึ้น
- จำนวนพื้นที่ที่เพาะปลูกที่เพิ่มขึ้น

3) การเกิดกิจการใหม่

มีผู้กู้จำนวน 3 ราย วงเงินกู้ 50,000 บาท เพื่อเริ่มกิจการใหม่ ได้แก่

- การค้าขาย 2 ราย 30,000 บาท
- การปลูกผัก 1 ราย 20,000 บาท

2.5.3 ผลกระทบทางอ้อม

กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็งเป็นศักยภาพในลักษณะเป็นแหล่งทุนหมุนเวียน ในการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ให้กับชาวบ้าน แต่ละปีมีจำนวนไม่น้อย

กว่า 45 ราย ขอเงินที่อนุมัติให้กู้ถึง 900,000 บาท มีการสร้างงาน เพิ่มผลผลิตในหมู่บ้านจำนวนมาก

ความเข้มแข็งของกองทุน มีองค์ประกอบหลายประการด้วยกัน เช่น

- ระเบียบกองทุน
- การบริหารจัดการกองทุน
- การดำเนินกิจกรรมของผู้กู้
- ความสามารถในการชำระคืน

ทั้งหมดจะช่วยให้กองทุนมีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน

ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้ เป็นการช่วยเหลือกันและกันในการพัฒนาอาชีพในชุมชน และระหว่างชุมชน

ท้องถิ่นมีเครือข่ายการตลาด ผลผลิตทางการเกษตรมีตลาดรองรับตลอดเวลา ประสพปัญหาเฉพาะราคาของผลผลิตเป็นหลัก การประกอบอาชีพของชุมชนมีเครือข่ายการตลาดค่อนข้างกว้าง เช่น การเลี้ยงวัว สามารถติดต่อซื้อขายได้หลายท้องที่

2.6 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

2.6.1 ตัวชี้วัดบริบทหน่วยระบบ B

ความรู้ความสามารถของผู้กู้ โดยส่วนมากผู้กู้เป็นเกษตรกรอยู่แล้ว มีประสบการณ์ มีความชำนาญ ในอาชีพของตนเป็นอย่างดี

ทรัพย์สินของผู้กู้และเครือญาติ ชาวบ้านชัยพวยมีพื้นที่ทำกินเฉลี่ย ครอบครัพละ 50 ไร่ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ครอบครัพละ 4,000 บาท เป็นศักยภาพทางเศรษฐกิจของหมู่บ้าน

หนี้สินธนาคารของผู้กู้ ผู้กู้ส่วนมากเป็นหนี้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร โดยเฉลี่ยครอบครัพละ 40,000 บาท

หนี้รายทุนนอกระบบของผู้กู้ ผู้กู้ของกองทุนหมู่บ้านชัยพวย ไม่เป็นหนี้รายทุนนอกระบบ คิดเป็นร้อยละ 0 ของภาวะการเป็นหนี้ทั้งหมู่บ้าน

อาชีพหลักของผู้กู้ ผู้กู้ทุกคนของกองทุนหมู่บ้านชัยพวย มีอาชีพหลักเป็นเกษตรกร คือ การทำนาและทำไร่ มีอาชีพเสริมได้แก่ การเลี้ยงสัตว์ ปลูกผัก ค้าขาย รับจ้าง

รายได้ของครอบครัว ทุกครัวเรือนมีรายได้หลักมาจากการทำการเกษตร ซึ่งมีเฉพาะในฤดูกาลเก็บเกี่ยวภายนอกฤดูกาล มักมาจากการเลี้ยงสัตว์ การปลูกผัก การค้าขาย และการรับจ้าง

2.6.2 ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าหน่วยระบบ B

เงินที่กู้มาได้ การอนุมัติให้กู้ เป็นการอนุมัติตามจำนวนที่ขอกู้ คือ รายละ 20,000 บาท และ 10,000 บาท แล้วแต่กรณี เนื่องมาจากมีผู้ขอกู้เพียง 43 ราย จึงได้รับอนุมัติตามที่ขอกู้เงินอื่นๆ เป็นเงินสมทบของเจ้าของเองหรือเงินที่ได้จากการขายผลผลิตในขณะนั้น

สถานที่ คือ ที่หมู่บ้านชัยหวาย

วัตถุดิบ คือ ทรัพยากรที่มีอยู่ในหมู่บ้าน

เทคนิควิธีทำงาน เป็นการผสมผสานระหว่างประสบการณ์เดิมและวิธีการสมัยใหม่

กำลังงาน เป็นการใช้แรงงานในครอบครัว

2.6.3 ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ B

- การทำกิจการถูกวี
- การหาตลาดที่ดี
- การหาวัตถุดิบที่ดี
- การทำบัญชี
- การวิเคราะห์ประเมิน

ผลจากการประเมินพบว่ากระบวนการทั้ง 5 ประการ ยังไม่ชัดเจน

2.6.4 ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ B

1) ผลโดยตรง

- รายได้เป็นเงิน จากการจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร
- ผู้กู้ได้ผลผลิตเป็นสังข์ของ ผลผลิตที่ได้เป็นผลผลิตทางการเกษตร ขึ้น

ปฐมภูมิ เป็นหลัก

2) ผลกระทบโดยตรง

- ผู้กู้ได้ขยายกิจการ ส่วนมากได้ขยายกิจการทางการเกษตรเพียงอย่างเดียว

เคียว

- ผู้กู้ได้ทำกิจกรรมด้วยเทคนิควิธีที่ดีขึ้น อันเนื่องมาจากการได้ศึกษาค้นคว้า ผู้กู้ใน หมู่บ้านขาดแหล่งข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับเทคนิควิธีการประกอบอาชีพที่มี

3) ผลกระทบทางอ้อม

- ผู้กู้มีการพึ่งพาตนเอง ตามปกติผู้กู้มีการประกอบอาชีพอยู่แล้วทุกครัวเรือน
- ผู้กู้มีศักยภาพและความเข้มแข็งในกิจการของตนเอง ผู้กู้สามารถประกอบอาชีพและมีผลผลิตออกตลาดตามฤดูกาล
- การกลับคืนเงินของประชาชน ยังไม่มีการกลับคืนเงินของประชาชน

บ้านซับหวาย

4. ผลการประเมินผลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

4.1 อาชีพปลูกผัก

4.1.1 สภาวะแวดล้อมที่ดี ได้แก่

- การมีลำคลองไหลผ่านมีน้ำตลอดทั้งปี
- ใช้อุปกรณ์ร่วมกับการทำนาได้
- มีพ่อค้ามารับซื้อและสามารถจำหน่ายได้ด้วยตนเอง

4.1.2 ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่

- ใช้แรงงานที่มีอยู่ในครอบครัว
- มีความรู้ความสามารถในการเพาะปลูก
- ใช้เงินลงทุนที่ไม่มากเกินไป

4.1.3 กระบวนการที่ดี ได้แก่

- การเตรียมดิน ปราบวัชพืช
- การปรับแต่ง ยกแปลงผัก
- วางท่อส่งน้ำและอุปกรณ์อื่น
- ปลูกผักที่ต้องการ
- บำรุงรักษา

4.1.4 ผลผลิตที่ดี ได้แก่

- ตรงตามความต้องการของตลาด
- ราคาพอรับได้ทั้ง 2 ฝ่าย
- ไม่มีสารเคมีตกค้าง
- ไม่มีผลกระทบต่อการค้ารังชีพของตนเอง

4.2 อาชีพเลี้ยงสัตว์

4.2.1 สภาพแวดล้อมที่ดีได้แก่

- มีพื้นที่เหมาะสมและเพียงพอ
- คัดเลือกพันธุ์ที่ต้องการ
- มีอาหารตามธรรมชาติเพียงพอ
- คำนวณค่าต่อการลงทุน

4.2.2 ปัจจัยนำเข้าที่ดี

- ใช้แรงงานที่มีอยู่ในครอบครัว
- มีความรู้เกี่ยวกับสัตว์ที่จะเลี้ยง
- มีหน่วยงานภาครัฐช่วยเหลือได้
- มีตลาดรองรับที่แน่นอน

4.2.3 กระบวนการที่ดีได้แก่

- การเลือกซื้อเฉพาะพันธุ์ดี
- การดูแลรักษา เอาใจใส่ดูแล
- การให้อาหารเสริมในบางกรณี
- ป้องกันและรักษาโรค
- จำหน่ายเมื่อได้ขนาดที่ต้องการ
- มีเครือข่ายในหมู่บ้าน

4.2.4 ผลผลิตที่ดีได้แก่

- เป็นที่นิยมของตลาด
- คำนวณค่าต่อการลงทุน

4.3 อาชีพค้าขาย

4.3.1 สภาพแวดล้อมที่ดีได้แก่

- อยู่ท่ามกลางชุมชน
- ไม่มีคู่แข่งทางการค้า
- สะดวกในการเข้าออก
- เป็นที่รู้จักคุ้นเคยของชาวบ้าน
- เป็นกันเองกับชาวบ้าน

4.3.2 ปัจจัยนำเข้าที่ดีได้แก่

- การใช้แรงงานในครอบครัว

- เลือกสินค้าเหมาะสมกับชุมชน
- สินค้าจำเป็นในชีวิตประจำวัน
- ราคาสินค้าไม่แพงเกินไป
- มีความรู้ความสามารถในการค้าขาย
- ใช้ต้นทุนที่ไม่มากเกินไป
- ระยะเวลาต้นทุนไม่นานนัก

4.3.3 กระบวนการที่ดีได้แก่

- ทำบุญเลี้ยงพระเล็กน้อยเพื่อประชาสัมพันธ์
- การบริการแบบเป็นกันเอง
- การจัดสินค้าเป็นหมวดหมู่
- การจัดทำบัญชีรับจ่ายในแต่ละวัน
- ซื้อขายสินค้าด้วยเงินสด

4.3.4 ผลผลิตที่ดีได้แก่

- ชุมชนรับรู้การค้าขาย
- ลูกค้านั่งรอ
- มีส่วนต่างของการประกอบที่ดี
- รับสินค้าจากชาวบ้านเพื่อจำหน่าย

4.4 อาชีพค้าขาย อีกหนึ่งกรณี

4.4.1 สถานะแวดล้อมที่ดีได้แก่

- สามารถประกอบอาหารหรือทำขนมได้เอง
- มีผักสวนครัวในหมู่บ้าน
- ห่างจากการประกอบอาชีพ
- มีรถรับ-ส่ง ในหมู่บ้าน

4.4.2 ปัจจัยนำเข้าที่ดีได้แก่

- ใช้แรงงานภายในครอบครัว
- มีความสามารถในการค้าขาย
- มีสถานที่จำหน่ายในตลาด
- รับสินค้าจากชุมชน
- ตรงถึงมือผู้บริโภค

4.4.3 กระบวนการที่ดีได้แก่

- จัดเตรียมสินค้าที่ต้องการ
- นำออกไปจำหน่ายที่ตลาด
- เป็นกันเองกับทุกคน

4.4.4 ผลผลิตที่ดีได้แก่

- สามารถจำหน่ายสินค้าได้หมด

4.5 กรณีตัวอย่างกลุ่มผู้กู้

1) นายมานพ ศรีอินทร์ อายุ 36 ปี อาชีพ เพาะปลูก

อยู่บ้านเลขที่ 28 หมู่ที่ 5 อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

มีรายได้ 7,000 บาท ต่อเดือน

ได้รับเงินกู้ เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม พ.ศ.2544 จำนวนเงิน 20,000 บาท

เงินกู้ใช้ในการดำเนินการขยายพื้นที่เพาะปลูก

โดยการปลูกผัก 2 ระบบคือ ระบบน้ำหยดผ่านท่อสายยาง และระบบรดน้ำโดยฝักบัว

2) นายประเสริฐ พิงสันเทียะ อายุ 53 ปี อาชีพ เลี้ยงโคเนื้อ

อยู่บ้านเลขที่ 26 หมู่ที่ 5 บ้านซับหวาย ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

มีรายได้ 4,000 บาท ต่อเดือน

ได้รับเงินกู้ เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม พ.ศ.2544 จำนวนเงิน 20,000 บาท

เงินกู้ใช้ในการจัดซื้อวัวเพศผู้ จำนวน 2 ตัว เป็นการจัดซื้อเพิ่มเติมจากที่มีอยู่แล้ว 4 ตัว สามารถคำนวณรายได้เพิ่มขึ้นเดือนละ 2,000 บาท

3) นายชูศักดิ์ ถนอมพลกรัง อายุ 45 ปี อาชีพ เพาะปลูก,ค้าขาย

อยู่บ้านเลขที่ 116 หมู่ที่ 5 บ้านซับหวาย ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

มีรายได้เดือนละ 4,000 บาท

ได้รับเงินกู้ เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม พ.ศ.2544 จำนวนเงิน 20,000 บาท

เงินกู้ใช้ในการจัดซื้ออุปกรณ์และค้าขาย โดยเปลี่ยนจากการค้าขนพืชผัก เป็นการขายปลา สามารถมีรายได้เฉลี่ยวันละ 5-700 บาท ในปริมาณ 60 กิโลกรัม ต่อวัน

4) นายบุญส่ง ช่วยงาน อายุ 36 ปี อาชีพ ค้าขาย

อยู่บ้านเลขที่ 158 หมู่ที่ 5 บ้านซับหวาย ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

มีรายได้เดือนละ 6,000 บาท

ได้รับเงินกู้ เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม พ.ศ.2544 จำนวนเงิน 20,000 บาท

เงินกู้นำไปใช้ดำเนินการ จัดซื้อสินค้า เพื่อจำหน่าย เป็นการจัดซื้อสินค้าเพิ่มเติมจากที่มีอยู่เพื่อนำเข้าไปจำหน่ายในตลาด เช่น ปลา , ไข่,ผัก เป็นต้น

5) นายสมหวัง เกรียมสันเทียะ อายุ 36ปี อาชีพ ค้าขาย

อยู่บ้านเลขที่ 6 หมู่ที่ 5 บ้านซับหวาย ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

มีรายได้เดือนละ 6,000 บาท

ได้รับเงินกู้ เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม พ.ศ.2544 จำนวนเงิน 20,000 บาท

เงินกู้ใช้ดำเนินการจัดซื้อสินค้าเพื่อจำหน่าย โดยการรับซื้อสินค้าทางการเกษตร 1 เช่น ปลา ไข่ เป็นต้น จากชาวบ้านและนำไปจำหน่ายในตลาด ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นถึง 7,500 บาท

6) นางแก้ว โคนาบาล อายุ 71 ปี ชราภาพ

บ้านซับหวาย หมู่ที่ 5 ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

มีรายได้เดือนละ 1,500 บาท จากการอุปการะของบุตรธิดา

ได้รับเงินกู้เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม พ.ศ.2544 จำนวนเงิน 20,000 บาท

นำเงินกู้ไปจัดซื้อวัวจำนวน 2 ตัว

คาดว่าจะมีรายได้เพิ่มขึ้นเดือนละ 1,500 - 2,000 บาท

7) กรณีผู้กู้ไม่ได้อยู่ในพื้นที่

3.1) นายนิคม เนียมพลกรัง จำนวนเงินกู้ 20,000 บาท

3.2) นายสำเนา หวังล้อมกลาง จำนวนเงินกู้ 20,000 บาท

3.3) นายสมชาย สุขดี จำนวนเงินกู้ 20,000 บาท

5. ผลอื่นๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

5.1 ผลต่อชุมชน ทำให้ภายในชุมชนมีทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพ โดยไม่ต้องพึ่งเงินทุนนอกระบบ

5.2 ผลต่อสมาชิก ทำให้สมาชิกเกิดความเกื้อกูลกันและกัน มีการรวมกลุ่มกันและกัน และเกิดการเรียนรู้ในการจัดทำโครงการ การจัดทำงานประมาณการใช้จ่ายเงินกู้โดยการคำนวณในการลงทุน และผลตอบแทนอย่างเป็นระบบ

5.3 ผลต่อการประกอบอาชีพ ก่อให้เกิดการเพิ่มกำลังในการผลิต เช่น การซื้อวัว เพิ่มจากเดิมที่มีอยู่ การขยายพื้นที่ในการเพาะปลูก เป็นต้น

5.4 ผลต่อคณะกรรมการ ทำให้คณะกรรมการมีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ โปร่งใส ตรวจสอบได้ มีการจัดทำระเบียบกองทุน ตรวจสอบผู้กู้ พิจารณาและอนุมัติเงินกู้ ซึ่งเป็นการเรียนรู้อีกทางหนึ่ง

6. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์การทำสารนิพนธ์

6.1 การเกิดของกองทุน เป็นนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการให้เป็นแหล่งเงินทุนของการประกอบอาชีพ เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจในระบบฐานราก และเกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในชุมชน ทั้งในด้านบวกและด้านลบ อย่างเป็นรูปธรรม

6.2 การบริหารจัดการกองทุน โดยคณะกรรมการกองทุนซึ่งชุมชนเป็นผู้เลือกขึ้นเองผ่านระเบียบกองทุนหมู่บ้าน เอกสารการบัญชีและธนาคารที่ร่วมโครงการ

6.3 การเรียนรู้เพื่อพึ่งพาตนเอง สมาชิกกลุ่มผู้กู้ต้องมีการเรียนรู้ในอาชีพของตนเอง ทั้งในด้านการผลิตและการจัดจำหน่าย เพื่อพัฒนาอาชีพของตนเอง การสร้างเครือข่ายของสมาชิกในชุมชนอื่น ซึ่งปัจจุบันมีอยู่ไม่มากนัก

6.4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ จากความมุ่งมั่นในการพัฒนาประเทศ ให้เป็นประเทศการค้า จนลัทธิชีวิตแบบไทย ภูมิปัญญาแบบไทย และละทิ้งลัทธิค้ำภูมิปัญญาชาวบ้าน จึงก่อให้เกิดความผันผวนทางเศรษฐกิจในระดับฐานราก ปัจจุบันได้รับการส่งเสริมมากขึ้น ในระดับหนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล

6.5 ศักยภาพและความเข้มแข็ง ก่อให้เกิดการพัฒนาศักยภาพในการบริหารจัดการกองทุน และศักยภาพในการพัฒนาอาชีพของตน ซึ่งเป็นความเข้มแข็งของชุมชนโดยตรง

7. ปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบ ที่มีผลต่อการบรรลุวัตถุประสงค์

7.1 ปัจจัยด้านบวก

- 1) มีแหล่งเงินทุนในหมู่บ้านเพื่อสร้างรายได้
- 2) ความชำนาญในการประกอบอาชีพของผู้กู้
- 3) ความซื่อสัตย์ ขยัน อดทนของผู้กู้

- 4) โครงการฟื้นฟูอาชีพ ภูมิปัญญาท้องถิ่นของรัฐ
- 5) มีการแลกเปลี่ยนความรู้ของกลุ่มอาชีพ
- 6) ประสิทธิภาพด้านการบริหารกองทุน ของคณะกรรมการ
- 7) การกำกับดูแลของคณะกรรมการทุกระดับ
- 8) ข้าราชการข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน
- 9) การรวมกลุ่มเพื่อสร้างเครือข่ายระหว่างชุมชน
- 10) ความพร้อมและระเบียบกองทุนหมู่บ้าน
- 11) การจัดทำโครงการและระบุวัตถุประสงค์การขอู้
- 12) การจัดระบบบริหารจัดการกองทุน
- 13) การจัดระบบการทำบัญชีและระบบเอกสาร
- 14) กลุ่มผู้นำชุมชนมีศักยภาพที่ดี
- 15) มีการช่วยเหลือรับรองกันและกัน
- 16) พฤติกรรมของกลุ่มผู้กู้

7.2 ปัจจัยด้านลบ

- 1) ขาดการศึกษาปัญหาและผลกระทบของผู้กู้
- 2) ขาดความรู้ความเข้าใจในระบบของการทำงาน
- 3) การคมนาคมติดต่อสื่อสารไม่สะดวก
- 4) ขาดความรู้และวิทยาการสมัยใหม่
- 5) ปัญหาร้ายธรรมชาติ
- 6) ระบบบัญชีของทางการและระบบบัญชีของชาวบ้าน
- 7) ความไม่แน่นอนของราคาผลผลิต
- 8) ขาดการติดตามประเมินผลการกู้เงินกองทุน
- 9) การแลกเปลี่ยนความรู้ประสิทธิภาพอาชีพเป็นไปแบบชาวบ้าน
- 10) เครือข่ายการเรียนรู้ มีน้อยและไม่เข้มแข็ง
- 11) การประกอบอาชีพยังเป็นแบบเดิมๆ
- 12) ชาวบ้านยังพึ่งพาตนเองมากเกินไป ในด้านวิทยาการ เทคโนโลยี สมัยใหม่
ซึ่งไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก
- 13) การแก้ไขปัญหาแบบชาวบ้านมากเกินไป
- 14) การพึ่งพาธรรมชาติและการใช้สารเคมี

8. การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

บ้านห้วยหวาย องค์กรเครือข่ายการเรียนรู้เป็นไปแบบชาวบ้านไม่เป็นระบบระเบียบแต่อย่างใด คือเมื่อมีปัญหาในการประกอบอาชีพ มักจะนำมาสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้ ซึ่งกันและกัน โดยผู้ที่เคยประสบปัญหาลักษณะเดียวกัน จะเป็นผู้ออกกล่าวให้รู้และเข้าใจ เป็นการช่วยเหลือกันและกันในเรื่องนั้น ถ้ากรณีประสบปัญหาหากแก่การแก้ไข เช่น ว่าเป็นโรคปากและเท้าเปื่อย ต้องแจ้งทางการทราบและร่วมแก้ไขป้องกัน อย่างเป็นระบบ

8.1 ความเข้มแข็งของชุมชน

8.1.1 ความเข้มแข็งตามเกณฑ์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

- 1) ชุมชนมีแหล่งเงินทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้านเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ให้ครอบครัว
- 2) คุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่น การสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาสินค้า และการผลิตรูปแบบใหม่ ในระดับหมู่บ้าน
- 3) เกิดเครือข่ายกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพึ่งตนเอง สร้างเสริมศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่อง
- 4) ชุมชนสามารถกำหนดการบริหารจัดการกองทุนและกำหนดอนาคต ด้วยภูมิปัญญาของตนเอง
- 5) เกิดองค์กรประชารัฐ เป็นการเชื่อมโยงกันระหว่าง ราชการ เอกชน และประชาสังคม

8.1.2 ความเข้มแข็งตามทัศนคติของประชาชนในชุมชน

- 1) ยกระดับการดำรงชีพของชุมชน เป็นการช่วยลดภาระรับผิดชอบ ของครอบครัวในชุมชน เช่น โครงการ 30 บาทรักษาทุกโรค โครงการพักชำระหนี้ เป็นต้น
- 2) มีการพัฒนาอาชีพและเพิ่มปริมาณในการประกอบอาชีพได้
- 3) ชุมชนมีศักยภาพทางเศรษฐกิจมากขึ้น โดยเห็นได้จากรายได้ที่เพิ่มขึ้น จากการประกอบอาชีพ

กล่าวโดยสรุป ความเข้มแข็งของชุมชนตามความเห็นของชาวบ้าน มีพื้นฐานมาจากการนับถือศาสนา และการปฏิบัติตามวัฒนธรรม ประเพณี คติเดิมของชุมชน เช่น การเคารพ เชื่อฟังผู้สูงอายุกว่า การช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ตามข้อสัจย์ ขยัน อดทน เป็นต้น เป็นสิ่งที่มีอยู่ประจำ

ตัวของชาวบ้านทุกคนอยู่แล้ว เมื่อนำมาประกอบกับการปกครองในระบบ ประชาธิปไตย จึงทำให้
วัฒนธรรมการเชื่อฟังผู้สูงอายุ หรือวัฒนธรรมระบบเครือญาติจึงมีความมั่นคงขึ้นเป็นลำดับ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน ในครั้งนี้ได้ศึกษาจากสภาพปัจจุบัน และ กองทุนหมู่บ้าน บ้านซับหวาย ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่ง ได้ทำการศึกษามาตั้งแต่ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2544 เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูล ของหมู่บ้านซับหวาย ซึ่งมีพื้นที่ค่อนข้างกว้าง แต่มีจำนวนครัวเรือน และประชาชนค่อนข้างน้อย โดยข้อมูลที่ได้นำมาเรียบเรียงเพื่อทำเป็นสารนิพนธ์ โดยบทนี้กล่าวถึง 3 หัวใหญ่ ได้แก่

1. สรุป
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

ทั้งนี้ เพื่อให้ทราบผลการประเมินโครงการ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. สรุป

1.1 วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อให้ทราบบ้านซับหวายมีศักยภาพในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน

มาก

น้อยเพียงไรกองทุนหมู่บ้านซับหวายมี คณะกรรมการ 15 คน เป็น ชาย 10 คน หญิง 5 คน มี กรรมการที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน

สถานภาพของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา

การศึกษา	ระดับปริญญาตรี	3	คน
	ระดับมัธยมศึกษา	1	คน
	ระดับประถมศึกษา	3	คน
การประกอบอาชีพ	รับราชการ	2	คน
	นักการเมืองท้องถิ่น	2	คน
	ธุรกิจการค้า	1	คน
	อุตสาหกรรมครัวเรือน	1	คน
	เกษตรกร	1	คน
	รายได้โดยเฉลี่ย	180,000.-	ต่อปี

สถานภาพของคณะกรรมการกองทุน

การศึกษา	ระดับมัธยมศึกษา	2	คน
	ระดับประถมศึกษา	13	คน
การประกอบอาชีพ	การค้าขาย	3	คน
	การเกษตร	12	คน
	รายได้โดยเฉลี่ย	80,000.-	ต่อปี
สถานภาพทางสังคม	ประธานกลุ่มองค์การในหมู่บ้าน	4	คน
	รองประธานกลุ่มองค์การ	3	คน
	นักการเมืองท้องถิ่น	1	คน
	กรรมการกลุ่มองค์การ	5	คน
	สมาชิกกลุ่มองค์การ	2	คน

2) เพื่อให้ทราบศักยภาพทางเศรษฐกิจ ของ หมู่บ้านซับหวาย

หมู่บ้านซับหวาย มีจำนวนครัวเรือน 79 ครัวเรือน มีพื้นที่ 2,253 ไร่ โดยเฉลี่ย ครัวเรือนละ 50 ไร่ มีการประกอบอาชีพทุกครัวเรือน ไม่มีพื้นที่ทำกินเป็นของตนเอง 9 ครัวเรือน มีรายได้โดยเฉลี่ยครัวเรือนละ 60,000.- ต่อปี

หลังการมีกองทุนหมู่บ้าน มีการขยายปริมาณ การประกอบอาชีพมากขึ้น สิ้นเดือน พฤศจิกายน คาดว่ารายได้โดยเฉลี่ยของประชากรจะเพิ่มขึ้น

3) เพื่อให้ทราบกระบวนการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างกันและกัน

ปัจจุบัน หมู่บ้านซับหวาย มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ในการประกอบอาชีพ อันเป็นผลมาจากความรู้ ความชำนาญในการประกอบอาชีพ แต่ยังไม่มีการสร้างเครือข่าย การเรียนรู้อย่างเป็นระบบ และ เครือข่ายระหว่างชุมชน

4) เพื่อให้ทราบปัจจัยส่งเสริมและอุปสรรคในการบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้าน

4.1 ปัจจัยส่งเสริม

- 1) ศักยภาพของคณะกรรมการกองทุน
- 2) ศักยภาพของกองทุนเงินล้าน
- 3) ความรู้ความชำนาญของผู้กู้
- 4) ประสิทธิภาพด้านการบริหารจัดการของคณะกรรมการ
- 5) การกำกับดูแลของคณะอนุกรรมการ

4.2 อุปสรรคของการบรรลุวัตถุประสงค์

- 1) ปัญหาและผลกระทบของผู้กู้
- 2) ภาระหนี้สินของผู้กู้
- 3) การสร้างเครือข่ายอาชีพและเครือข่ายการตลาด
- 4) การพัฒนาอาชีพและการแปรรูปของผลผลิตที่มีอยู่
- 5) การส่งเสริมสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.2 วิธีดำเนินงาน

การดำเนินงาน การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 1) ศึกษาให้เข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของ กองทุนหมู่บ้านซัพพาย โดยศึกษาจากระเบียบกองทุนหมู่บ้านซัพพาย
- 2) ศึกษาสภาพการดำเนินงานของ กองทุนหมู่บ้านซัพพาย โดยศึกษาจากเอกสารกองทุนทั้งหมด
- 3) การใช้กรอบแนวคิดทฤษฎี แบบซิปป์โมเดล (CIPP Model) เป็นกรอบในการประเมิน ซึ่งสามารถประเมินได้ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่
 - การประเมินบริบทหมู่บ้าน
 - การประเมินปัจจัยนำเข้า
 - การประเมินกระบวนการ
 - การประเมินผลผลิต
- 4) การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นข้อมูลภาคสนาม โดยใช้เครื่องมือต่าง ๆ เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้ บ.ร.1-บ.ร.12 เป็นประเด็นในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง จปฐ , ก.ช.ช.2 ก. , ข้อมูล อบ.ค. , ข้อมูลพัฒนาชุมชน , ข้อมูลเกษตรตำบล , ข้อมูลหมู่บ้าน และ กองทุนหมู่บ้าน เป็นต้น
- 5) การจัดระบบและวิเคราะห์ข้อมูล

เป็นการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้ มาจัดหมวดหมู่ เพื่อให้ง่ายต่อการดำเนินงาน และ ทำการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยกระบวนการคำนวณ
- 6) การนำเสนอผลการประเมินโครงการ

เป็นการนำเสนอในรูปแบบสารนิพนธ์

1.3 ผลการดำเนินการ

1.3.1 กองทุน 1 ล้านบาท

บ้านชัยหวายได้รับการโอนเงิน เมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน พ.ศ. 2544 มีสมาชิกทั้งสิ้น 64 ราย ดำเนินการขอกู้ 43 ราย อนุมัติให้กู้ 43 ราย โดยแยกตามอาชีพดังนี้

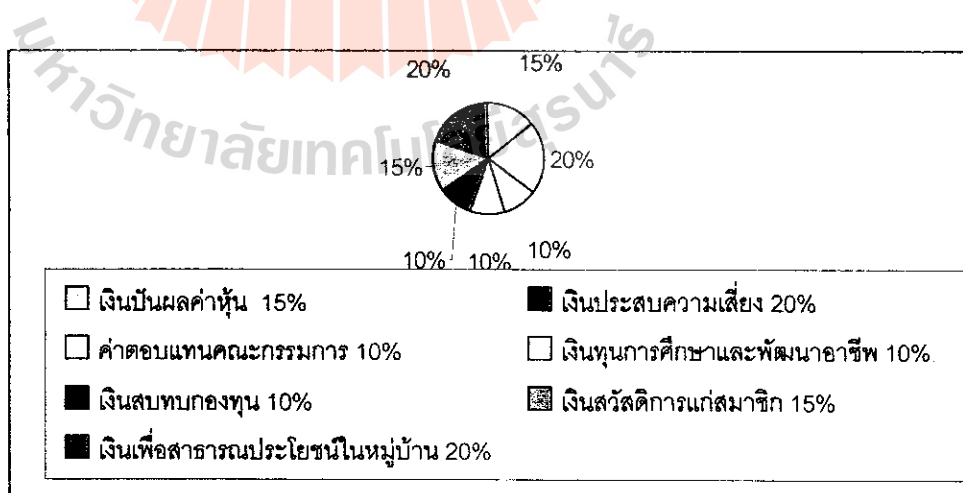
อาชีพ เลี้ยงโค	25	รายเป็นเงิน	500,000.-	บาท
อาชีพ ปลูกผัก	13	รายเป็นเงิน	220,000.-	บาท
อาชีพ ค้าขาย	5	รายเป็นเงิน	100,000.-	บาท

รวมทั้งสิ้นเป็นเงิน 820,000.- บาท เงินคงเหลือเป็นทุนสำรอง 180,000.-

บาท

ครบกำหนดชำระคืน เงินต้นพร้อมดอกเบี้ย วันที่ 19 ธันวาคม 2545 ดอกเบี้ยที่คาดว่าจะได้รับ 94,000.- บาท โดยนำไปจัดสรร ดังนี้

เป็นเงินปันผลค่าหุ้น	15%
เป็นเงินประสพความเสี่ยง	20%
เป็นคอบแทนคณะกรรมการ	10%
เป็นเงินทุนการศึกษาและพัฒนาอาชีพ	10%
เป็นเงินสมทบกองทุน	10%
เป็นเงินสวัสดิการแก่สมาชิก	15%
เป็นเงินเพื่อสาธารณประโยชน์ในหมู่บ้าน	20%

1.3.2 การคัดเลือกผู้กู้

ต้องเป็นสมาชิกกองทุนไม่น้อยกว่า 6 เดือน

ต้องมีเงินฝากสัจจะป็นรายเดือน และ ถือหุ้นอย่างน้อย 1 หุ้น

กู้ได้ครัวเรือนละ 1 คน

ต้องจัดทำโครงการของผู้ และ ระบุวัตถุประสงค์ชัดเจน

โครงการมีความเป็นไปได้

มีผู้ค้ำประกันอย่างน้อย 4 คน

1.3.3 กิจกรรมการขอกู้

เพื่อการพัฒนาอาชีพ ไม่เกิน 20,000-50,000 บาท ดอกเบี้ยร้อยละ 1/ เดือน

เพื่อการสร้างงาน ไม่เกิน 20,000.-บาทดอกเบี้ยร้อยละ 1/ เดือน

เพื่อการทำอาชีพเสริม ไม่เกิน 20,000.-บาทดอกเบี้ยร้อยละ 1/ เดือน

เพื่อการลดรายจ่าย ไม่เกิน 20,000.-บาทดอกเบี้ยร้อยละ 1/ เดือน

เพื่อบรรเทาเหตุฉุกเฉิน และ ความที่เป็นเร่งด่วน ไม่เกิน 3,000.- บาท ดอกเบี้ยร้อยละ 1/ เดือน ไม่เกิน 4 เดือน

1.3.4 ศักยภาพของผู้กู้

ความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพของผู้กู้

ทรัพย์สินของผู้กู้

รายได้ และ ภาระหนี้สินของผู้กู้

อาชีพหลักของผู้กู้

เครือข่ายการเรียนรู้ และ เครือข่ายการตลาดของผู้กู้

เทคนิควิธีการดำเนินงานของผู้กู้

กำลังแรงงานของผู้กู้

2. อภิปรายผล

2.1 กองทุน 1 ล้านบาท

จากนโยบายกองทุนหมู่บ้าน และ ชุมชนเมือง ของ รัฐบาล ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในหมู่บ้านในหลาย ๆ ด้าน เช่น

ความเสี่ยสละร่วมกิจกรรม ของ สมาชิกชุมชน เริ่มจากการเตรียมความพร้อมในการจัดตั้งกองทุน มีการจัดทำระเบียบชุมชน และคัดเลือกคณะกรรมการอย่างมีระบบ นิติการออม ซึ่ง

แต่เดิมมีอยู่กับการออมทรัพย์เพื่อการผลิตได้เพิ่มการออม กับ กองทุนหมู่บ้าน และ การถือหุ้นกับ กองทุนหมู่บ้านเพิ่มขึ้นอีกทางหนึ่ง

ความเอื้ออาทรกันและกัน จะเห็นได้จากการขอกู้ และ การค้ำประกันเงินกู้ให้แก่ กัน ซึ่งมีมากถึง 4 คนด้วยกัน ก่อให้เกิดการรวมกลุ่มเพื่อการพัฒนาอาชีพของตนเอง

ความคาดหวัง ชาวบ้านได้ตั้งความหวัง และ สิ่งที่คาดหวังไว้กับกองทุนหลาย ๆ ด้านด้วยกัน เช่น

การมีแหล่งเงินทุนเป็นของตนเอง

การมีทุนทรัพย์ในการลงทุนพัฒนาอาชีพของตนเอง

การพัฒนาอย่างยั่งยืนของผู้ทุกราย

การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

ผลกำไรที่เกิดขึ้นจากเงินกองทุน เป็นต้น

การระมัดระวัง ชาวบ้านเริ่มระวังตนเอง ในการกู้ยืมและการใช้จ่ายเงินกู้ เนื่องจากชาวบ้านส่วนใหญ่ เป็นหนี้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธกส.) อยู่แล้ว การขอกู้โครงการกองทุนหมู่บ้าน จะมีผลกระทบโดยตรงต่อตนเอง

การขยายปริมาณการประกอบอาชีพ เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกู้ มีเงินในการลงทุน เพิ่มขึ้น

2.2 ศักยภาพและความเข้มแข็งของผู้กู้

การอนุมัติให้กู้ต้องพิจารณาคัดเลือกในหลายๆหัวข้อเช่น

การเป็นสมาชิกกองทุน

การถือหุ้นของกองทุน

การทำโครงการขอกู้

วัตถุประสงค์ของการกู้

ความเป็นไปได้ของโครงการขอกู้

ได้รับความยินยอมจากคู่สมรส

และต้องมีผู้ค้ำประกันอย่างน้อย 4 คน

เป็นการคัดเลือกผู้กู้ที่มีศักยภาพโดยตรง ผู้สามารถผ่านเกณฑ์ การพิจารณาถือเป็นผู้กู้ที่เหมาะสม มีศักยภาพทั้งสิ้น

เนื่องจากหมู่บ้านชัยพวย เป็นหมู่บ้านที่มีจำนวนครัวเรือน และ จำนวนประชากรค่อนข้างน้อย ทุกคนล้วนมีความสัมพันธ์กันในระบบเครือญาติ จึงทำให้รู้และเข้าใจกันและกันเป็นอย่างดี

ความรู้ ความชำนาญในการประกอบอาชีพ
ทรัพย์สิน และ หนี้สินของผู้กู้
การประกอบอาชีพ
รายได้ของครอบครัวผู้กู้
กำลังแรงงานของผู้กู้ และ
ความสามารถในการชำระเงินกู้

เป็นเครื่องกำหนด ศักยภาพของผู้กู้แต่ละรายได้เป็นอย่างดี และ การยอมรับเป็นนายประกัน เป็นการยอมรับในศักยภาพของกันและกันอีกทางหนึ่ง

2.3 ปัจจัยด้านบวก และ ปัจจัยด้านลบ

1) ปัจจัยด้านบวก

- 1) การมีแหล่งเงินทุนภายในหมู่บ้าน
- 2) ความรู้ความชำนาญในการประกอบอาชีพ
- 3) การนับถือศาสนา และ วัฒนธรรมระบบเครือญาติ
- 4) ศักยภาพของกลุ่มผู้นำชุมชน
- 5) ประสบการณ์ด้านการบริหารกองทุนของคณะกรรมการ
- 6) การกำกับดูแลของอนุกรรมการ

2) ปัจจัยด้านลบ

- 1) ขาดการศึกษาปัญหา และ ผลกระทบของผู้กู้
- 2) ขาดข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกองทุน
- 3) ขาดวิทยากร และ เทคโนโลยีสมัยใหม่
- 4) ขาดการพัฒนาอาชีพแปรรูปผลผลิตที่มีอยู่
- 5) ขาดเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างชุมชน

2.4 ผลกระทบจากกองทุนเงินล้าน

1. ผลกระทบโดยตรง

- 1) ผลกระทบต่อชุมชน ทำให้มีแหล่งเงินทุนรายใหญ่ในหมู่บ้าน และ ชุมชนมีความหวังกับกองทุน
- 2) ผลกระทบต่อสมาชิกก่อให้เกิดการเกื้อกูลกันและกัน เกิดการรวมกลุ่มการเรียนรู้ และ กลุ่มอาชีพอย่างเป็นระบบ
- 3) ผลกระทบการประกอบอาชีพ ก่อให้เกิดการเพิ่มปริมาณในการผลิตมากขึ้น จากเดิมที่มีอยู่แล้ว

- 4) ผลกระทบต่อคณะกรรมการ ก่อให้เกิดระบบบริหารจัดการที่โปร่งใส ตรวจสอบมีศักยภาพ เช่น การจัดระเบียบกองทุน การทำบัญชี เป็นต้น

2. ผลกระทบโดยอ้อม

43 ราย

- 1) จำนวนผู้กู้ กองทุนบ้านซับหวาย มีผู้ได้รับอนุมัติให้กู้จำนวน
- 2) ยอดเงินให้กู้ กองทุนบ้านซับหวาย มียอดเงินในการอนุมัติให้กู้จำนวน 820,000.- บาท
- 3) จำนวนทุนสะสมของกองทุน กองทุนหมู่บ้านซับหวาย มีสมาชิก 63 ราย อนุมัติให้กู้ 43 ราย ต้องฝากเงินสัจจะราย 10บาท ต่อเดือน เป็นเงิน1,260บาท เงินค่าหุ้น ๆ ละ50 บาท เป็นเงิน4,510 บาท รวมเป็นเงิน 5,770 บาท

2.3 การเกิดกิจการใหม่ๆ ของผู้กู้

มีผู้กู้จำนวน 40 ราย ทำเงินกู้เพื่อขยายปริมาณการประกอบอาชีพของตนเอง มีผู้กู้จำนวน 3 ราย นำเงินเพื่อการเริ่มอาชีพใหม่ของตนเอง เช่น การขายปลา การปลูกผัก การเลี้ยงโค

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขในระเบียบกองทุน

ข้อเสนอแนะที่ 1 ในระเบียบแห่งชาติ ควรมีการกำหนด อัตราดอกเบี้ยต่ำสุดและสูงสุด เพื่อเป็นเกณฑ์มาตรฐานให้แก่ระเบียบกองทุนหมู่บ้านเหมือนกับการกำหนด จำนวนคณะกรรมการ 9- 15 คน

ข้อเสนอแนะที่ 2 ในระเบียบหมู่บ้าน ยังขาดระเบียบ กฎเกณฑ์รองรับการจัดสรรผลประโยชน์ที่เด่นชัด เช่น หลักเกณฑ์การให้ทุนการศึกษา หลักเกณฑ์การจัดสวัสดิการแก่สมาชิก เป็นต้น

3.2 ข้อเสนอแนะการบริหารการจัดการกองทุน

ข้อเสนอแนะที่ 1 การจัดการใด ๆ เกี่ยวกับกองทุนต้องโปร่งใส ตรวจสอบได้ และเกิดประโยชน์สูงสุด ต้องมีเอกสารกำกับการจัดการกองทุนทุกกรณี

ข้อเสนอแนะที่ 2 เอกสารเกี่ยวกับกองทุนควรจัดทำทันที ตรง โปร่งใส ไม่ควรล่าช้า เพราะการตรวจสอบจะกระทำได้ยาก และ ข้อมูลอาจผิดพลาด

ข้อเสนอแนะที่ 3 การจัดการใด ๆ เกี่ยวกับกองทุน คณะกรรมการกองทุนทุกคน ควรปรึกษา ศึกษา มีมติที่เป็นเอกฉันท์ก่อนการดำเนินการ ไม่ควรใช้วิธีการ ขอลาขื่น เพื่อให้ครบ องค์ประชุมในภายหลัง

ข้อเสนอแนะที่ 4 การบริหารจัดการกองทุนควรใช้ระเบียบกองทุนเป็นหลัก ใช้ระบบเอกสารในการดำเนินกิจการกองทุน โดยยึดคำกล่าวที่ว่า การใช้เอกสารควบคุมบุคคลและ การใช้บุคคลควบคุมเอกสาร

3.3 ข้อเสนอแนะการนำเงินไปพัฒนาอาชีพของสมาชิก

ข้อเสนอแนะที่ 1 ข้อมูลข่าวสารการประกอบอาชีพ ปัจจุบันชาวบ้านซับหวาย ยังคง ประกอบอาชีพตามความชำนาญดั้งเดิม ขาดการเรียนรู้ในวิทยาการ และ เทคโนโลยีสมัยใหม่ โดยเฉพาะ เทคนิควิธีการผลิต การแปรรูปผลผลิต การแสวงหาตลาด และ การพัฒนาอาชีพ และแนวทางใหม่ ๆ ในการพัฒนาอาชีพให้กับตนเอง

ข้อเสนอแนะที่ 2 เครือข่ายค้ำคูณกลุ่มอาชีพ ชาวบ้านซับหวาย ควรอย่างยิ่งในการ ศึกษาดูงาน ของกลุ่มอาชีพยังชุมชนอื่น ๆ ที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาอาชีพ ของตนเอง เป็นต้นว่า กลุ่มสตรีแม่บ้าน เป็นต้น

3.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการค้ำคูณคว้าวัยเพิ่มเดิม

ข้อเสนอแนะที่ 1 ควรค้ำคูณคว้าวัยในปัจจุบัน เนื่องจากยังมีกลุ่มชาวบ้าน ที่รู้และเข้าใจสภาพดั้งเดิมของบริเวณบ้านซับหวายเป็นอย่างดี บุคคลผู้เริ่มต้นเข้ามาตั้งถิ่นฐานในบริเวณนี้เป็นกลุ่มแรก ยังคงมีชีวิตอยู่หลายคนด้วยกัน

ข้อเสนอแนะที่ 2 การกำหนดวัตถุประสงค์ และ ประเด็นปัญหา เนื่องจากหมู่บ้าน เป็นแหล่งข้อมูลที่ดี และ หลากหลาย การกำหนดวัตถุประสงค์ที่แน่นอน และ กำหนดประเด็น ปัญหาที่ชัดเจน จะทำให้การค้ำคูณคว้าวัย จะกระทำได้ง่ายและรวดเร็ว มีประสิทธิภาพสูงสุด

ข้อเสนอแนะที่ 3 การศึกษาบริบทกว้าง ๆ ของ อำเภอปากช่อง เนื่องจากอำเภอปากช่องมีประวัติศาสตร์ที่ยาวนาน และ แต่ละหมู่บ้าน ล้วนเป็นหมู่บ้านใหม่ มีอายุยังไม่มากนัก แต่มีปัญหาด้านที่ทำกิน และ ปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐานพอสมควร

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจับห้วย. 2544. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านจับห้วย นครราชสีมา
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง,สำนักงาน, 2544. คู่มือการดำเนินงานสำหรับคณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านจังหวัดและอำเภอเพื่อเตรียมการจัดตั้ง และดำเนินงานกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมือง
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ,สำนักงาน,2544.คู่มือสำหรับประชาชนเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ,สำนักงาน.2544.ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 และแก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่2) พ.ศ.2544 ระเบียบคณะกรรมการหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ.2544. กรุงเทพฯ:บริษัทสหพัฒนาการพิมพ์จำกัด
- ไทย ทิพย์สุวรรณกุล.2545.การประเมินเพื่อพัฒนา.นครราชสีมา:มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. (สำเนา)
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.สำนักงาน.2544.คู่มือนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรการจัดการและการประเมินโครงการ.นครราชสีมา
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, (บรรณาธิการ), 2544. รวมบทความทางการประเมินโครงการ.กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สำนักมาตรฐานการศึกษา,กระทรวงศึกษาธิการ 2545.ชุดวิชาสารนิพนธ์,นนทบุรี:เอส.อาร์ พรินติ้งแมสโปรดักส์ จำกัด.
- สำนักมาตรฐานการศึกษา,กระทรวงศึกษาธิการ.2545.ชุดวิชาการวิจัยชุมชนนนทบุรี:เอส.อาร์ พรินติ้งแมสโปรดักส์ จำกัด.
- สำนักมาตรฐานการศึกษา,กระทรวงศึกษาธิการ.2545.ชุดวิชาประเมินเพื่อพัฒนา.กรุงเทพฯ:ห้างหุ้นส่วนจำกัดทัศนทองการพิมพ์.
- องค์การบริหารส่วนตำบลหนองสาหร่าย.2544.แผนพัฒนาระยะ 5 ปี นครราชสีมา